

Explaining the Causes and Consequences of Rural-Urban Migration in Maragheh County with an Emphasis on Sustainable Development

Ahmad Kazemi¹, Ali Azar^{2*}

1. Department of Urban Management, Mar.C., Islamic Azad University, Maragheh, Iran

2. Department of Urban Planning and Architecture, Mar.C., Islamic Azad University, Maragheh, Iran

ARTICLE INFO

Research Paper

Article history:

Received: 29 May 2025

Accepted: 09 September 2025

Published online:
10 September 2025

Keywords: *Migration, squatter area, Sustainable development, Maragheh.*

Abstract

Background and Objective: One of the main challenges of urban management is population imbalances and inappropriate population distribution at the level of metropolitan areas. The instability of the rural population and continued migration have caused fundamental challenges in cities. The aim of the present study was to identify the causes and consequences of rural-to-urban migration in Maragheh city from the perspective of rural migrants in this city.

Methodology: This was done using a descriptive-analytical method and a survey method. The statistical population of the study included all residents of the marginal areas of Maragheh city who had migrated and settled in this neighborhood for at least 4 years, of which 384 migrant residents were determined as the sample size. These samples were selected using a simple random method. To assess the effects of rural-to-urban migration, three important and fundamental parts of repulsion, attraction, and migration outcomes were used.

Findings and Conclusion: The results of the study show that among the repulsive factors of the economic sustainability of villages, the factor of "the absence of an agricultural Jihad service center in the village along with the limited seasonality of jobs in the village" has the greatest impact. Among the reasons for the social sustainability of the origin, the lack of welfare facilities and the lack of recreational facilities were the most agreed upon among the studied samples. The inappropriateness of the communication routes of the villages and the low possibility of accessing technical and educational facilities in the villages were identified as the most important factors for the physical sustainability of the origin, according to the migrants. The existence of job diversity, the right to choose, and the permanence of work in the city were the main economic attractions of the city for the rural migrants of Maragheh.

Citation: Kazemi,A. and Azar,A. (2026). Explaining the Causes and Consequences of Rural-Urban Migration in Maragheh County with an Emphasis on Sustainable Development. *Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS)*, 7(3), 150-174.. URL: https://www.srds.ir/article_228939.html?lang=en

© The Author(s). Publisher: Private.

* Corresponding author: Aliazar@iau.ac.ir

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

One of the main challenges of urban management is population imbalances and inappropriate population distribution at the level of metropolitan areas. The instability of the rural population and continued migration have caused fundamental challenges in cities. The aim of the present study was to identify the causes and consequences of rural-to-urban migration in Maragheh city from the perspective of rural migrants in this city. Migration, as one of the main factors of population dynamics, causes important demographic, social and economic changes in the origin and destination of migration. Migration is a type of spatial movement of people that takes place for different reasons and with different objectives. Some have pointed out the factors of attraction and repulsion, including the difference in wages and working conditions and welfare and quality of life between the regions of origin and destination, in the context of the set of reasons affecting migration. Migration from rural areas to cities has become one of the acute problems in our country in recent decades. This issue is one of the most effective factors involved in the sustainable development of societies. However, in countries like our country, irregular migration has continued for many years and has now become a problem for many years. It is certain that there are reasons, repulsions, and attractions at the origin and destination that cause rural people to migrate to cities. To understand the reasons and consequences of urban-rural migration and determine their strengths and weaknesses can pave the way for planning that is appropriate to the needs of the region and the people, and perhaps

some migrants can be encouraged to return to their villages. Given that migration in different regions has different factors and consequences, in order to achieve sustainable development in each region, studies should be conducted on the migrant population of the same region. In this regard, the present study aimed to identify the causes and consequences of rural-urban migration in Maragheh County from the perspective of rural migrants in this city.

Methodology

This was done using a descriptive-analytical method and a survey method. The statistical population of the study included all residents of the marginal areas of Maragheh city who had migrated and settled in this neighborhood for at least 4 years, of which 384 migrant residents were determined as the sample size. These samples were selected using a simple random method. To assess the effects of rural-to-urban migration, three important and fundamental parts of repulsion, attraction, and migration outcomes were used. Data collection was carried out as a field survey in two stages. In this study, first, open interviews were conducted with 12 residents of the marginal areas of Maragheh city who had migrated from the countryside. (It should be noted that after interviewing 9 people, the responses became repetitive and reached saturation, but for greater certainty, the interview was continued with 3 more people.) Then, the categories were extracted and the final questionnaire was prepared by categorizing them into three sections: city attraction, village repulsion, and migration consequences, and identifying three dimensions of development (social, economic, and physical (environmental) dimensions. To determine the reliability

of the instrument, a pre-test and Cronbach's alpha test were used, and the reliability of the instrument in all three sections: repulsion, attraction, and consequences were higher than .78.

Results and Discussion

The results of the study show that among the repulsive factors of the economic sustainability of villages, the factor of "the absence of an agricultural Jihad service center in the village along with the limited seasonality of jobs in the village" has the greatest impact. Among the reasons for the social sustainability of the origin, the lack of welfare facilities and the lack of recreational facilities were the most agreed upon among the studied samples.

Conclusion

The inappropriateness of the communication routes of the villages and the low possibility of accessing technical and educational facilities in the villages were identified as the most important factors for the physical sustainability of the origin, according to the migrants. The existence of job diversity, the right to choose, and the permanence of work in the city were the main economic attractions of the city for the rural migrants of Maragheh. All the social attractions of the destination are of high importance to them in terms of the research samples, and the factor "those who live in the city are more respected among their families" has the least importance compared to other social attractions. Among the reasons for the physical attractions of the destination, "access to welfare facilities in the city" had the most impact in terms of the research samples. The most important economic consequence of migration was the loss of their land in the village. The most important social consequences of

migration from the village to the city, according to the research samples, was the better development of children in the city than in the village. The most important physical consequence of migration from rural to urban areas, according to the research samples, was the possibility of greater use of health and medical facilities in the city.

Declarations

Funding: There is no funding support.

Authors' Contribution: The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest: The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments: We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

References

1. Akbari, Younes, Boochani, Mohammad Hossein, and Mahmoudiani, Serajuddin (2010), A survey of social issues related to migration from the perspective of migrants in the Persian Gulf neighborhood north of Tehran. *Bi-Quarterly Journal of Population Studies*, Volume 6, Issue 1, 129-157. [In Persian].
2. Ali Beigi, Javad (2016), A study of economic, social and cultural factors on rural-urban migration in Ilam province during the period 2006-2015 (Rural migrants in Ilam city). *Population Quarterly*, Year 23, No. 95 and 96 :85-106. [In Persian].
3. Ayinmoro, Aboluwaji (2025). Socioeconomic Factors Influencing Rural Migration and Migrant Employment Patterns in Kababano Local Government Area of Kogi State, Nigeria, *Ayinmoro, Aboluwaji*, Volume 10 No. 1, 17-33.
4. Azani, Mehri, and Boustani, Saeed. (2013). An analysis of urban factors in rural migration - a case study (Momsani County).

- Geographical Space, 13(41), 93-111. SID. <https://sid.ir/paper/91652/fa> .[In Persian].
5. Babi, Moses Lomoro., Guogpig, Xion ., Celestino., John Leju(2017), Causes and consequences of rural-urban migration: The case of Juba Metropolitan, Republic of South South, IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 81 (2017) 012130 doi:10.1088/1755-1315/81/1/012130.
6. Barzegar, Sadegh, Diosalar, Asadollah, Fani, Zohreh, and Safaralizadeh, Esmaeil. (2018). Analysis of physical sustainability indicators in small cities: a case study: small cities in Mazandaran Province. Geographical Space, 18(61), 161-180, [In Persian].
7. Bud'ı-Ors, Tom'as (2024). Rural-Urban Migration and Structural Change: A Reinterpretation. Job Market Paper.
8. Connell John et al., "Migration From Rural Areas, The Evidence From Village Studies", Delhi, Oxford University Press, 1976, p. 228. www.amazon.com/Migration-Rural-Areas-al-Connell/dp/0195607899.
9. Fani, Zohreh, Khalilollahi, Hossein Ali, Sajjadi, Zhila, and Falsuleman, Mahmoud. (2018). Analysis of Rural-Urban Migration and Its Consequences on Urban Instability, Case Study Case: Birjand City. Urban Ecology Research, 9(1 (17th issue)), 13-24. [In Persian].
10. Garasky, S. (2002). Where are they going? A comparison of urban and rural youths' locational choices after leaving the parental home. Social Science Research, 31(3), 409-431.
11. Ghadiri, Mahmoud, Mamasani, Sogol (2016), Physical Analysis of Sustainable Development Indicators of Bushehr City Areas, Geographical Space, Volume 16, Issue 54: 96-69. [In Persian]
12. Harris, J. R. & Todaro, M. P. (1970). Migration, Unemployment and Development: A Two-Sector Analysis. American Economic Review, 60(1), 126-142, JSTOR 1807860.
13. Hosseini Shah Parian, Nabiullah, Bandari, Mustafa and Sadrnia, Bahman. (2024). Modeling the effects of Barakat Foundation microcredit on the socio-economic development of rural areas in Khuzestan Province. Quarterly Journal of Sustainable Urban and Regional Development Studies, 5(2), .[In Persian], 108-122, 20.1001.1.27830764.1403.5.2.7.1.
14. Julai, Samira, Zinati Fakhraabad, Hossein and Malek Jafarian, Zahra. (2022). Explaining the structure of the plan and challenges of rural entrepreneurship development (case study: Zafarabad village, Noorabad district, Lorestan province). Quarterly Journal of Sustainable Urban and Regional Development Studies, 3(2), 54-67. [In Persian], https://www.srds.ir/article_155563.html.
15. Karimi, Farideh, Abdollahzadeh Fard, Alireza, and Shakour, Ali. (2018). The Role of Urban Development Strategy (CDS) in Sustainable Urban Development, Case Study: District 3 of Shiraz Municipality. Quarterly Journal of Urban Ecology Research 9(17): 91-104. [In Persian].
16. Karimian, Hossein Abad and Karami, Ayatollah (2018). Economic and Social Factors on Rural-Urban Migration, Case Study: Central Part of Boyer Ahmad County. Master's Thesis in Rural Development, Yasouj University. [In Persian].
17. Kiai, Maryam, and Darvishi, Yousef. (2019). Analysis of Economic and Social Sustainability of Peri-Urban Rural Areas, Case Study: Gomishan County. Spatial Economics and Rural Development, 8(3 (29th Consecutive Issue)), 227-250. [In Persian]
18. Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration. Demography. 3(1), 47-57. <http://www.jstor.org/stable/2060063>. Accessed: 24/06/2014 06:45.
19. Lu, M., 1998 "Analyzing Migration Decisionmaking : Relationships Between.
20. Mahmoudi, Vahid, Majed, Vahid (2012), Sustainable Urban Development Planning with Core Planning (A Proposal for Sustainable Urban Development Planning in Tehran), Strategy, Volume 21, Issue 64: 72-43. [In Persian]
21. McKenzie, Stephen (2004), Social Sustainable: Towards some definitions, Hawke Research Institute, University of South Australia:

<http://www.hawkecentre.unisa.edu.au/institut>
e.

22.Meshkini, Abolfazl, Moezin, Sohrab (2014), Analysis of desirable urban governance in the sustainability of cities. (Case study: Ajabshir city), Planning Environment, No. 29: 131-99.[In Persian].

23.Mthiyane, D.B., Wissink, H. & Chiwawa, N., (2022), 'The impact of rural-urban migration in South Africa: A case of KwaDukuza municipality', Journal of Local Government Research and Innovation 3: 56. <https://doi.org/10.4102/jolgr.v3i0.56>.

24.Mumtaz, Gholamhossein. (2015). Studying the sociological concept of development. International Conference on Humanities, Psychology and Social Sciences. SID. <https://sid.ir/paper/836407/fa>. [In Persian].

25.Najafi, Maryam (2018), Studying the causes and motivations of rural-urban migration to the city-Bojanord and analyzing their residential mobility in the stages after migration. Master's thesis in Geography and Urban Planning, Urban Planning Department, Sabzevari University. [In Persian].

26.Naqvi Mohammadreza, Pourtaheri Mehdi. (2012) Physical development of rural settlements with sustainable development of housing and the rural environment; 31 (137): 70-53. [In Persian].

27.Norouzi, Asghar and Mehdian, Fatemeh (2022), Analysis of the causes and consequences of reverse migration to rural areas. Buin and Miandasht County. Spatial Planning, No. 47: 1-22. [In Persian].

28.Pardo, Italo. (-2025) Citizenship as Reward: City-Making and the Politics of Migration in a Chinese "New Area", Publisher: Palgrave Macmillan Cham, Switzerland.

29.Rasouli, Ehsan, Bafandeh Imandoust, Lashkari, Mohammad (2011), The effect of sustainable development indicators on poverty alleviation policy, Master's thesis, Payam Noor University of Mashhad. [In Persian].

30.Sajjadi, Jila, Shams al-Dini, Ali and Adam, Khezr (2012), Investigation of the causes of rural migration and its consequences in Bukan County (Case study:

Il-Gavark Village). New Perspectives in Human Geography, Year 4, Issue 4 (16th Consecutive): 135-152. [In Persian].

31.Sheikh Bigloo, Rana and Soltani, Zahra (2019), Rural-urban migrants' satisfaction with life in metropolises (Case study: Isfahan city). Social Research Quarterly, Year 20, No. 77: 263-300. [In Persian]

32.Soltanipour, Farzaneh and Damari, Behzad (2016), The Status of Sustainable Development in Iran, Health Research Center, Volume 14, Issue 4, 14-1. [In Persian].

33.Taghvaei, Masoud, Safarabadi, Azam (2013), Sustainable urban development and some factors based on it (Case study: Kermanshah city), Urban Sociological Studies, Volume 3, Issue 6: 22-1. [In Persian].

34.Taherkhani, Mehdi (2002), Identifying Factors Effective in Rural-Urban Migration. Lecturer, Issue 2: 41-59. [In Persian].

35.Tahmasebi, Marzieh, and Haghghat Bin, Mehdi. (2001). The Role of Cultural Landscape Re-creation in Sustainable Development. International Conference on Sustainable Development and Urban Development. SID. <https://sid.ir/paper/901786/fa>. [In Persian].

36.Vaezzadeh, Sajideh, Naqdi, Asadollah, and Ise, Ali. (2015). Components of social sustainability in Iranian development programs. Iranian Social Development Studies, 7(2 (Issue 26)), 45-59. [In Persian].

37.Zahedi, Shams Al-Sadat, and Najafi, Gholam Ali. (2006). Developing a sustainable concept. Humanities Teacher, 10(4), (serial 49), Special Issue on Management, 43-76. [In Persian].

38.Zergaw, S. ., & Asale, A. . (2019). Causes and Consequences of Rural Urban Migration: The Case of Sodo Town, Wolaita Zone. International Journal of Publication and Social Studies, 4(2), 56-66. <https://doi.org/10.18488/journal.135.2019.42.56.66>.

39.Zewdie, Simachew Amare. (2023), Factor and consequence of Rural-Urban Women Migration: Evidence from Injibara Town, Ethiopia, Iwati: : A Journal of Contemporary Research 2023, 20 (2): 66-79.

نوع مقاله: پژوهشی

فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه ای

https://www.srds.ir/article_228939.html?lang=fa

دوره هفتم، شماره سوم، پیاپی (۲۵)، پاییز ۱۴۰۵

صص ۱۷۴-۱۵۰

تبیین علل و پیامدهای مهاجرت‌های روستا شهری در شهرستان مراغه با تأکید بر توسعه پایدار

احمد کاظمی: گروه مدیریت شهری، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران

علی آذر: گروه شهرسازی و معماری، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران*

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۰۸

چکیده

زمینه و هدف: یکی از چالش‌های اساسی مدیریت شهری، عدم تعادلات جمعیتی و توزیع نامناسب جمعیت در سطح مجموعه‌های کلانشهری است. عدم تثبیت جمعیت روستایی و ادامه مهاجرت‌ها، باعث بروز چالش‌های اساسی در شهرها شده است. هدف مطالعه حاضر شناسایی علل و پیامدهای مهاجرت‌های روستایی به شهری در شهرستان مراغه از نظر مهاجران روستایی این شهر بوده است. روش‌شناسی: روش پژوهش مطالعه حاضر، توصیفی - تحلیلی و ماهیت آن کاربردی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل تمام ساکنان مناطق حاشیه نشین شهر مراغه که حداقل ۴ سال از زمان مهاجرت و سکونت آن‌ها در محلات حاشیه نشین شهر طی شده باشد؛ بودند، که تعداد ۳۸۴ نفر از ساکنان مهاجر به عنوان حجم نمونه تعیین گردید. این نمونه‌ها با استفاده از روش تصادفی ساده انتخاب شد. برای ارزیابی اثرات مهاجرت‌های روستایی به شهری، از سه آیت مهم دافعه، جاذبه و نتایج مهاجرت استفاده شده است. یافته‌ها و نتایج: نتایج پژوهش نشان می‌دهد در بین عوامل دافعه پایداری اقتصادی روستاها عامل «عدم وجود مرکز خدمات جهاد کشاورزی در روستا به همراه محدود فصلی بودن شغل در روستا» بیشترین میزان تأثیر را دارا می‌باشد. در بین علل دافعه پایداری اجتماعی مبداء، عدم وجود امکانات رفاهی و عدم وجود امکانات تفریحی بیشترین موافقت را در بین نمونه‌های مورد مطالعه داشته‌اند. نامناسب بودن راه‌های ارتباطی روستاها و پایین بودن امکان دسترسی به تسهیلات فنی و آموزشی در روستاها از نظر مهاجران، بیشترین عامل دافعه پایداری کالبدی مبداء شناخته شده‌اند. وجود تنوع شغلی، حق انتخاب و دائمی بودن کار در شهر جاذبه‌های اصلی اقتصادی شهر برای مهاجران روستایی شهر مراغه بوده است. تمام جاذبه‌های اجتماعی مقصد از نظر نمونه‌های پژوهش در سطح بالایی برای آن‌ها اهمیت دارد و عامل «کسانی که در شهر زندگی می‌کنند در بین فامیل احترام بیشتری دارند»، دارای کمترین اهمیت نسبت به سایر جاذبه‌های اجتماعی است. در علل جاذبه‌های کالبدی مقصد «دسترسی به امکانات رفاهی در شهر» از نظر مهاجران، بیشترین تأثیر را داشته است. مهمترین پیامد اقتصادی مهاجرت از دست دادن زمین‌های‌شان در روستا بود. مهمترین پیامدهای اجتماعی مهاجرت روستا به شهر از نظر نمونه‌های پژوهش، رشد بهتر فرزندان در شهر نسبت به روستا بوده است. مهمترین پیامد کالبدی مهاجرت از روستا به شهر از نظر نمونه‌های پژوهش، امکان استفاده بیشتر از امکانات بهداشتی و درمانی در شهر بوده است.

واژگان کلیدی: مهاجرت، حاشیه نشینی، توسعه پایدار، مراغه.

* مسئول مکاتبات: Aliazar@iau.ac.ir

ارجاع به این مقاله: کاظمی، احمد و آذر، علی. (۱۴۰۵). تبیین علل و پیامدهای مهاجرت‌های روستا شهری در شهرستان مراغه با تأکید بر توسعه پایدار. فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای، ۷(۳)، ۱۵۰-۱۷۴.

مقدمه و بیان مسأله

مهاجرت به عنوان یکی از عوامل اصلی پویایی جمعیت، سبب تحولات جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی مهمی در مبدأ و مقصد مهاجرت می‌گردد. مهاجرت نوعی جابجایی مکانی انسانها است که به دلایل و با اهداف متفاوتی صورت می‌گیرد. برخی در زمینه مجموعه دلایل مؤثر بر مهاجرت به عاملهای جاذبه و دافعه از جمله تفاوت در دستمزد و شرایط کاری و رفاه و کیفیت زندگی بین مناطق مبدأ و مقصد اشاره کرده اند.

مهاجرت به عنوان یکی از عوامل اصلی پویایی جمعیت، سبب تحولات جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی مهمی در مبدأ و مقصد مهاجرت می‌گردد. مهاجرت نوعی جابجایی مکانی انسانها است که به دلایل و با اهداف متفاوتی صورت می‌گیرد. برخی در زمینه مجموعه دلایل مؤثر بر مهاجرت به عاملهای جاذبه و دافعه از جمله تفاوت در دستمزد و شرایط کاری و رفاه و کیفیت زندگی بین مناطق مبدأ و مقصد اشاره کرده اند (اکبری و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۳۰).

مک کنزی (۲۰۰۴) ضمن تعریف پایداری اجتماعی به عنوان «شرایط مثبت در جامعه و فرایندی که بتواند آن شرایط دستیافت» ویژگی‌هایی را برای شرایط و فرایند برشمرده که شاخص‌های پایداری اجتماعی محسوب می‌گردند، از جمله برابری دسترسی به خدمات کلیدی (بهداشت، آموزش، حمل و نقل، مسکن و اوقات فراغت)، برابری بین نسلی، مشارکت وسیع سیاسی، حس تعلق بر جامعه و وجود سیستمی از روابط فرهنگی که در آن جنبه‌های مثبت فرهنگهای دیگران ارزشمند و مورد احترام بوده و انسجام اجتماعی حمایت‌گردد (Mckenzie, 2004: 14). در رابطه با پایداری اقتصادی بایستی اذعان داشت که این بعد به رشد اقتصادی و دیگر پارامترهای اقتصادی مرتبط است و در آن رفاه شخص و جامعه بایستی از طریق استفاده بهینه و کارایی منابع طبیعی و توزیع برابر و عادلانه منافع به حداکثر میزان خود برسد. پایداری در اقتصاد را می‌توان در ایجاد رشد عادلانه و متوازن جامعه انسانی و تضمین بهره‌مندی تک تک انسانها در طی زمان بدون وارد آوردن خسارت و زیانی به منابع زیستی، طبیعی و فرهنگی تعریف کرد (رسولی و همکاران، ۱۴۰۰: ۶).

توسعه پایدار کالبدی یعنی تغییراتی که در کاربری زمین و سطوح تراکم به منظور رفع نیازهای ساکنان منطقه (شهر یا روستا) در زمینه مسکن، حمل و نقل و اوقات فراغت به عمل می‌آید تا در طول زمان، منطقه از نظر سکونت و زندگی، از نظر اقتصادی بادوام و از نظر اجتماعی همبسته و هماهنگ باشد (برزگر و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۶۷).

انسان همواره برای رسیدن به زندگی مطلوبتر و زندگی با کیفیت مناسبتر بدنبال جستجوی مکان بهتر و نقل مکان به آن منطقه بوده است. مهاجرت روستا به شهر یکی از حوزه‌های اصلی و مهم در مباحث مهاجرت می‌باشد که تاثیر مستقیم مستقیم آن بر توسعه پایدار غیرقابل انکار است. مهاجران روستا- شهری نه تنها در فرایند توسعه شهری تأثیرگذار هستند، بلکه باعث ایجاد تحولات بزرگی در مناطق روستایی می‌شوند. زیرا این نوع خاص از مهاجرت سبب گسترش بی‌رویه شهرها و توسعه نامتوازن آنها است و آثار مهمی بر اقتصاد روستاها و شهرها دارد. پایین بودن سطح رفاه اجتماعی، فقر و بیکاری و عوامل زیست محیطی (خشکسالی و غیره) می‌تواند از مهم‌ترین دلایل گسیل شدن مهاجران روستایی به شهرها باشد. علاوه بر این موارد، بهبود سطح تحصیل یا مهارت، فرار از قید و بندهای اجتماعی و فرهنگی در مناطق روستایی همگون، گریز از خشونت روستایی و بی‌ثباتی زیستی، ملحق شدن به خانواده و دوستانی که قبلاً مهاجرت کرده اند، عوامل تقویت‌کننده اقدام به مهاجرت روستا به شهری می‌باشند. اما این مهاجرت‌های اجباری به واسطه خالی شدن تدریجی روستاها از جمعیت مولد و از رونق افتادن کشاورزی و دامپروری در نهایت باعث متروکه شدن روستاها و نابودی کشاورزی شده و تأثیرات ناخواسته بر شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی مناطق مبدأ و مقصد مهاجران گذاشته و موجب شیوع پدیده‌هایی چون حاشیه‌نشینی و گسترش ناامنی و فقر عدم

تناسب امکانات شهری با جمعیت، کاهش نامحدود تولیدات کشاورزی، به هم ریختن تعادل اقتصادی جوامع، توسعه ساخت و سازهای بی رویه، گسترش بناهای غیراستاندارد، افزایش خشونت، جرم، بزهکاری و ... خواهد بود. این در حالی است که جوامع پیشرفته برای دستیابی به توسعه پایدار قدم برمی دارند، کشور ما نیز با مهاجرت های بی رویه و پیامدهای آن دست به گریبان است. به طوریکه حاشیه شهرها که در ابتدا برای پاسخ به نیاز روستاییان مهاجر برای تأمین مسکن و برخورداری از امکانات مطلوب زندگی، شکل گرفته بود، با هجوم سیل عظیم و بی رویه جمعیت، تبدیل به اسکان غیررسمی گسترده با حداقل امکانات به ویژه امکانات بهداشتی و رفاهی و توسعه کالبدی بی برنامه گردید. تجربه چند دهه اخیر در زمینه برنامه ریزی توسعه و وضعیت جامعه روستایی نشان می دهد که این بخش از جامعه از جایگاه مناسبی برخوردار نبوده و نگاه نابرابر به جامعه شهری و روستایی پیامدهای نامناسبی همچون دوگانگی در سطح جامعه شهری و روستایی و سطوح منطقه ای، تشدید فقر در جامعه روستایی، موج مهاجرت به شهرها و تخلیه روستاها، بدون استفاده ماندن بسیاری از منابع تولید کشاورزی، کاهش میزان تولید و افزایش وابستگی کشور به مواد غذایی وارداتی و غیره برای هر دو بخش جامعه شهری و روستایی به همراه دارد. از جمله تغییرات چشمگیر در تعادل توزیع جمعیت که منجر به پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در هر دو جامعه مبدا و مقصد می گردد.

از موارد بسیار مهمی که در توسعه پایدار مطرح است توجه به منابع طبیعی و سیستم های طبیعی می باشد که با مهاجرت روستائیان به شهرها و گسترش بی رویه ساخت و سازها نابودی این منابع و سیستم ها را در پی دارد. در این راستا، این سوال مطرح می شود که: علل و پیامدهای مهاجرت های روستایی به شهری در شهرستان مراغه از نظر مهاجران روستایی چه می باشد؟

مهاجرت از روستا به شهر در دهه های اخیر در کشور ما تبدیل به یکی از مشکلات حاد شده است. این مسئله از موثرترین عوامل دخیل در توسعه پایدار جوامع می باشد. اما در کشورهایی مانند کشور ما مهاجرت بی رویه سالهای طولانی ادامه داشته و اکنون سالهاست به معضل تبدیل گردیده است. مسلم است دلایل، دافعه و جاذبه هایی در مبدا و مقصد وجود دارد که باعث اقدام به مهاجرت روستائیان به شهرها می گردد، برای شناخت دلایل و پیامدهای مهاجرت شهر به روستا و تعیین نقاط ضعف و قوت آنها می تواند راهگشای برنامه ریزی های متناسب با نیاز منطقه و مردم باشد و چه بسا بتوان برخی مهاجران را ترغیب به بازگشت به روستاهای خود نمود. با توجه به اینکه مهاجرت ها در مناطق مختلف دارای عوامل و پیامدهای متفاوت است، برای دستیابی به توسعه پایدار در هر منطقه باید مطالعات بر روی جمعیت مهاجر همان منطقه اجرا گردد. در همین راستا، مطالعه حاضر هدف مطالعه خود را شناسایی علل و پیامدهای مهاجرت های روستایی به شهری در شهرستان مراغه از نظر مهاجران روستایی این شهر قرار داد.

هدف مقاله حاضر، شناسایی علل و پیامدهای مهاجرت های روستایی به شهری در شهرستان مراغه از نظر مهاجران روستایی این شهر می باشد. همچنین تعیین اثر عوامل توسعه پایدار اجتماعی، اقتصادی و کالبدی بر مهاجرت روستائیان به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه و ارزیابی پیامدهای بحران مهاجرت و اولویت بندی علل مهاجرت روستا به شهری از جمله اهداف این پژوهش می باشد. در این پژوهش سعی بر آن است که به سوالات زیر جواب داده شود:

-تاثیر عوامل توسعه پایدار اجتماعی، اقتصادی و کالبدی بر مهاجرت روستائیان به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه چه بوده است؟

-پیامدهای مهاجرت روستائیان به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه چه بوده است؟

-علل مهاجرت روستا به شهری در شهر مراغه براساس اولویت کدامند؟

-پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و کالبدی مهاجرت روستا به شهری در شهر مراغه براساس اولویت کدامند؟

پیشینه پژوهش

نوروزی و مهدیان (۱۴۰۱)، علل و پیامدهای مهاجرت معکوس به نواحی روستایی شهرستان بوئین و میاندشت را بررسی کردند. طبق یافته‌های آنها نشان دهنده تأثیر ۴۰ درصدی علل اجتماعی، ۴۱ درصدی علل اقتصادی، ۴۸ درصدی علل کالبدی- محیطی بر مهاجرت بودند. همچنین در بررسی پیامدها، تغییر در چشم اندازهای طبیعی با میانگین ۳/۹۶ بیشترین تأثیر محیطی- کالبدی، ارتقای شاخص‌های آموزشی با میانگین ۳/۴۴ بیشترین تأثیر اجتماعی و افزای، قیمت زمین و مسکن با میانگین ۳/۴۵ بیشترین تأثیر اقتصادی است. از نظر تفاوت فضایی - مکانی، در بین روستاهای مختلف علل کالبدی تفاوت معناداری دارند.

شهبازیان و کلانتری (۱۳۹۹)، امید مهاجرت در مناطق شهری و روستایی ایران را مورد بررسی قرار دادند. امید مهاجرت سالانه زنان شهری با ۰/۶۱ تحرک در برابر امید مهاجرت مردان شهری ۰/۶۳ تحرک، مهاجرت‌های کمتری را برای زنان نشان می‌دهد. امید مهاجرت سالانه روستایی در هر دو جنس پایینتر از مهاجرت‌های شهری است، اما هر دو این مسیرهای مهاجرت از الگوی سنی یکسانی تبعیت میکنند. با این تفاسیر باید اظهار داشت که با غالب بودن حجم مهاجرت‌های شهری در کشور، شاهد تداوم افزایش جمعیت شهرنشین خواهیم بود و باتوجه به او این مهاجرت‌ها در سنین جوانی و فعالیت، همچنان معضل بیکاری در شهرها باقی خواهد بود.

کریمیان و همکاران (۱۳۹۷)، عوامل اقتصادی و اجتماعی مؤثر بر مهاجرت روستا- شهر مورد مطالعه بخش مرکزی شهرستان بویراحمد، طبق یافته‌های پژوهش عوامل رفاهی، ارتباطی، آزادی اجتماعی و معضل اجتماعی به ترتیب دارای بیشترین و عامل آزادی اجتماعی دارای کمترین تأثیر دارند. بطورکلی عوامل وضعیت کسب و کار و تابآوری اقتصادی رفاهی دارای بیشترین تأثیر و عامل الگوی معیشت دارای کمترین تأثیر اقتصادی بر مهاجرت بودند.

نجفی وهمکاران (۱۳۹۷)، علل و انگیزه‌های مهاجرت‌های روستا شهری به شهر- بجنورد و تحلیل تحرک سکونت‌ی آنها در مراحل بعد از مهاجرت را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ۴۷.۶ درصد از مهاجران روستایی با انگیزه پیدا کردن شغل مناسب و ۳۱.۱ درصد برای تحصیل خود یا فرزندان خود به شهر بجنورد وارد شده اند. ۶۷.۵ درصد در بدو ورود به بجنورد در بافت بیرونی و حاشیه ای و از نظر جهت جغرافیایی در شمال شرق ۳۷.۸ درصد، ساکن شده اند. بخش عمده جابجایی‌های درون شهری بصورت درون منطقه ای و در منطقه کم درآمد شمال شرق و جنوب شرق صورت گرفته است. با وجود تفاوت‌های قومی و زبانی از جمله فارس، کرد و ترک در شهر بجنورد نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که از نظر سکونت اولیه مهاجران و جابجایی درون شهری بین اقوام یاد شده تفاوت معنی دار وجود ندارد. و عواملی مانند بهبود وضع درآمدی خانوارها ۳۱.۱ درصد و نزدیکی به بستگان، ۲۰.۷ درصد، در تغییر محل سکونت خانواده مؤثر بوده است.

شبنا و همکاران (۱۳۹۵)، نقش عوامل اجتماعی و اقتصادی در مهاجرت روستا به شهر در دهستان نور علی بیگ شهرستان ساوه را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که نشان داد که علل اقتصادی در دهستان نورعلی بیگ و از آن میان بیکاری بیشترین دلیل مهاجرت است و نیز با فاصله گرفتن از شهر از اهمیت عوامل اقتصادی کاسته شده و بر اهمیت عوامل اجتماعی افزوده میشود. عوامل مکانی فضایی نیز با جمعیت رابطه داشته و در روستاهای کم جمعیت و دور از شهر این عوامل مورد توجه و اهمیت قرار گرفته‌اند.

علی بیگی (۱۳۹۵)، به بررسی عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر مهاجرت‌های روستایی شهری در استان ایلام در مقطع زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴ مهاجران روستایی شهر ایلام پرداخت. طبق یافته‌های پژوهش، در مؤلفه عوامل

اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی به ترتیب، شاخص‌های اشتغال، درآمد، امکانات آموزشی، امکانات بهداشتی و رفاهی، امکانات تفریحی و ورزشی بوده است.

بابی و همکاران (۲۰۱۷)، علل و پیامدهای مهاجرت روستا-شهری در جوبا متروپولیتن، جمهوری سودان جنوبی را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج مطالعه آنها نشان داد که مردان بیشتر از زنان در جوبا مهاجرت می‌کنند و مهاجرت در گروه‌های سنی ۳۰-۳۹ سال و ۴۰-۴۹ سال زیاد است. علاوه بر این، این مطالعه نشان داد که تمایل به مهاجرت رابطه مستقیمی با میزان تحصیلات دارد. از یافته‌های این مطالعه می‌توان استنباط کرد که اکثریت مهاجران در کلان‌شهر جوبا برای یافتن کار مهاجرت کرده‌اند، در حالی که برخی دیگر برای ادامه تحصیل مهاجرت کرده‌اند و برخی دیگر در جستجوی امکانات اولیه، پیوستن به اقوام و ازدواج مهاجرت کرده‌اند. این بدان معناست که تا زمانی که عدم تعادل یا نابرابری در توسعه اجتماعی-اقتصادی بین مناطق روستایی و شهری از بین نرود، هیچ مقداری از اقناع یا زور نمی‌تواند جلوی مهاجرت روستا به شهر و اثرات مضاعف آن را در جوبا شهری، جمهوری سو بگیرد.

زرگاو و آساله (۲۰۱۹)، علل و پیامدهای مهاجرت روستایی به شهر در شهر سودو، منطقه ولایتا را مورد مطالعه قرار دادند. در مورد علل مهاجرت، به دلایلی مانند ۳۵٪، تضاد منابع، ۳۲.۵٪ نبود شغل، ۱۷.۵٪ کمبود خدمات مسکن و ۱۵٪ کمبود غذا مهاجرت کرده‌اند.

میتیکو^۱ و مولیتو^۲ (۲۰۲۱)، علل و پیامدهای مهاجرت روستایی به شهر در کشور اتیوپی پرداختند. نشان داد که اندازه خانواده، جنسیت (مرد بودن)، سن، بیکاری، وضعیت تحصیلی ضعیف، مالکیت زمین و درآمد ناکافی به طور قابل توجهی عوامل فشار از روستا بودند در حالی که وضعیت تأهل (مجرد بودن)، درآمد مورد انتظار در شهر، مسافت کوتاه، سطح تحصیلات و ساکنان اقوام در منطقه پذیرنده به طور قابل توجهی عوامل کششی در این مطالعه بودند همچنین فشار بر خدمات اجتماعی و مسکن، افزایش بیکاری شهری، افزایش هزینه‌های زندگی، گسترش بخش غیررسمی و گسترش بی‌برنامه شهری تأثیر اصلی در شهر بوده است. سیاست‌های با هدف کاهش مهاجرت از روستا به شهر باید بر ایجاد شغل در فعالیت‌های کشاورزی و غیرکشاورزی، ارائه خدمات اجتماعی و امکانات رفاهی در مناطق روستایی متمرکز باشد. از این رو تأمین امکانات و امکانات رفاهی، اشتغال زایی و مدیریت شهری مناسب باید در شهر مورد نیاز باشد.

داگلاس و همکاران (۲۰۲۲)، تأثیر مهاجرت روستا به شهر در آفریقای جنوبی: موردی از شهرداری کوادوکوزا، را مورد مطالعه قرار دادند. آنها دریافتند، نرخ بالای رشد جمعیت در شهر کوادوکوزا به دلیل نبود فرصت‌های اقتصادی مناسب در مناطق روستایی است. بی‌توجهی به تأمین زیرساخت‌های اساسی در مناطق روستایی نیز منجر به مهاجرت زیاد روستا به شهر شده است. قطب‌های اقتصادی روستایی می‌توانند فعالیت‌های اقتصادی روستایی ایجاد کنند و به مدیریت مهاجرت روستا به شهر کمک کنند.

زیودای^۳ (۲۰۲۳)، عوامل و پیامدهای مهاجرت زنان روستایی به شهرها: شواهدی از شهر اینجیبارا، اتیوپی را مورد مطالعه قرار داد. یافته‌های این مطالعه نشان داد که عوامل محرکی مانند خشونت جنسیتی، فقر، بهره‌وری پایین، خشکسالی و کمبود زمین همراه با عوامل کشش شهری مانند فرصت شغلی بهتر، درآمد و شیوه زندگی شهری بهتر، محیط کار خوب و مراقبت‌های بهداشتی بهتر تأثیر غالب بر مهاجرت زنان داشته است. این مطالعه مشکلات مسکن، نقض

1. Mithu
2. Mulatu
3. Zewdie

حقوق، بیماری‌ها، کمبود غذا، کمبود شغل و دستمزد پایین را از پیامدهای منفی ای که زنان مهاجر در حین و پس از ورود به شهر انجیبارا با آن مواجه بودند، شناسایی کرد.

بادیووس^۱ (۲۰۲۴)، به مطالعه مهاجرت روستایی به شهری و تغییرات ساختاری اندونزی پرداخت. نتایج پژوهش او نشان داد که کارگرانی که در مناطق شهری بزرگ شده اند نسبت به کارگرانی که در روستاها بزرگ شده اند، احتمال بیشتری برای کار در مناطق غیرکشاورزی دارند که بخشی از آن به دلیل تحصیلات بیشتر است. انگیزه‌های بین نسلی برای مهاجرت روستا به شهر، محرک مهم شهرنشینی است و از این رو می‌تواند تأثیر زیادی بر توسعه اقتصادی داشته باشد.

بررسی پیشینه مطالعاتی نشان می‌دهد که تاکنون مطالعه مشابهی در محدوده مورد مطالعه انجام نگرفته است و مطالعات اجرا شده در سایر مناطق نیز به مسئله مهاجرت روستا به شهر از جنبه توسعه پایدار نپرداخته اند و خلاء مطالعاتی در رابطه با این موضوع دیده می‌شود که نتایج این پژوهش می‌تواند علاوه بر از بین بردن خلاء مطالعاتی برای برنامه ریزی‌های آتی در رابطه با مهاجرت‌های روستا شهری، راهگشا باشد.

مبانی نظری پژوهش

توسعه

توسعه به صورت عام به فرآیندی گفته می‌شود که در طول آن جوامع و نهادها از عقب ماندگی و وضعیت و شرایط ابتدایی با تحمل دگرگونی و تغییرات مختلف کیفی و کمی و عبور از مراحل تکاملی و تا حدودی یکسان به جوامعی توسعه یافته تبدیل شوند و چنان که ولفگانگ زاگس می‌گوید توسعه روندی تصور شده است که در طول آن مردم از توسعه نیافتگی به سوی سرنوشت جهانی و محتوم رفاه اقتصادی رهنمون می‌شوند. صاحب‌نظران تعاریف و مفاهیم مختلفی از توسعه ارائه و طرح نموده اند، و با اینکه مفاهیمی چون ترقی، رشد، پیشرفت و گسترش، از گذشته در زمینه های اقتصادی و اجتماعی مطرح بوده است اما مفهوم رایج کنونی از واژه توسعه بعد از جنگ جهانی دوم گسترش یافته است.

تعریف سازمان ملل از توسعه آن را فرآیندی توصیف می‌کند که تلاشهای مردم و دولت‌ها را برای بهتر شدن شرایط اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی هر منطقه به هم پیوند داده و مردم این مناطق را به شکل یک ملت تعریف نموده و آن‌ها را برای مشارکت در پیشرفت ملی کمک می‌کند (فرزانه و سلیمانی، ۱۴۰۰: ۹).

تودارو معتقد است که توسعه را باید جریانی چندبعدی دانست که مستلزم تغییرات اساسی در ساخت اجتماعی، طرز تلقی عامه مردم و نهادهای ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه کن کردن فقر مطلق است. توسعه در اصل باید نشان دهد که مجموعه نظام اجتماعی هماهنگ با نیازهای متنوع اساسی و خواسته های افراد و گروه‌های اجتماعی در داخل نظام، از حالت نامطلوب زندگی گذشته خارج شده و به سوی وضع و حالتی از زندگی که از نظر مادی و معنوی بهتر است، سوق می‌یابد (ازکیا، ۱۳۹۳: ۲۴).

بنا به تعریف دونالدسون^۲، توسعه به وجود آوردن تغییرات اساسی در ساختار اجتماعی، گرایش‌ها و نهادها برای تحقق کامل هدف های جامعه است و در این استحاله مهم اگر توده های مردم درگیر باشند ممکن است میوه رشد فوراً نصیب

^۱. Bud'1-Ors

^۲. Peter Donaldson

آنها نشود، زیرا که فرایند توسعه اغلب رنج آور و دشوار است، تا همه مردم با آگاهی همگانی از تغییرات و نیاز مطابقت با آن در امر توسعه مشارکت اصیل نداشته باشند ادامه توسعه ممکن نخواهد بود (ممتاز، ۱۳۹۴: ۵).

مهاجرت

در جمعیت‌شناسی، مهاجرت به طور عام عبارت است از تغییر محل اقامت فرد از یک نقطه به نقطه دیگر مهاجرت در برنامه جمعیت‌شناسی سازمان ملل چنین تعریف شده است که مهاجرت شکلی از تحرک جغرافیایی یا تحرک مکانی است که بین دو واحد جغرافیایی صورت می‌گیرد. این تحرک جغرافیایی تغییر اقامتگاه از مبدأ یا محل حرکت به مقصد یا محل ورود است. اینگونه مهاجرت‌ها را مهاجرت دائم می‌گویند و می‌بایست آن را از اشکال دیگر حرکات جمعیت که متضمن تغییر دائمی محل اقامت نیست تفکیک کرد. مفهوم مهاجرت حاوی چهار بعد ویژه است که عبارتند از: تغییر در مکان، اقامتگاه، زمان و فعالیت (میرزا مصطفی و همکاران، ۱۳۹۲: ۷۲).

مهاجرت روستا - شهری به ویژه مهاجرت جوانان یکی از ویژگی‌های معمول بسیاری از نواحی روستایی است که هم در کشورهای توسعه یافته و هم در کشورهای در حال توسعه رایج است (Benarikova et al., 2016; Chen et al., 2014; Mihi-Ramirez and Compiquet, 2014). این نوع مهاجرت به عنوان جزء لاینفک فرایند توسعه اقتصادی مطرح می‌شود. در واقع مهاجرت اجازه می‌دهد که خانوارهای فقیر به منابع مناطق شهری دسترسی پیدا کنند و بتوانند شرایط زندگی بهتری برای نسل‌های آتی فراهم کنند (بیگدلو و سلطانی، ۱۳۸۸: ۲۶۸). مجمع جهانی اقتصاد (WEF)، مهاجرت را یک فرایند مستمر، حرکت فرد یا افراد از یک منطقه به منطقه اکولوژیکی دیگر است که دائمی یا موقت است (بابائی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱).

نظریه‌های مرتبط با مهاجرت

اقتصادی نوکلاسیک

طبق نظریه اقتصادی نوکلاسیک مردم بر اساس وزندهی گزینه‌های اقتصادی مکانهای مختلف، از مکانی به مکان دیگر جابجا می‌شوند. افراد معمولاً مکانی را انتخاب می‌کنند که رفاه زیستی آنها را به حداکثر برساند. بر اساس مدل‌های جاذبه-دافعه جمعیتی، افراد از مناطق راکد و روبه زوال رانده می‌شوند و به سمت مناطق پررونق کشیده می‌شوند. بر اساس مدل‌های سرمایه انسانی، افرادی که منابع اقتصادی و اجتماعی بیشتری در اختیار دارند، تمایل بیشتری به مهاجرت و بهبود بخشیدن به وضعیت خود را دارند. البته گاهی اوقات، احساس تعلق مکانی و اجتماعی به جامعه محلی، به عنوان مانعی در برابر مهاجرت عمل می‌کند. اقتصاد محلی و بازار کار به عنوان عوامل مهم تأثیرگذار در تصمیمات مهاجرت جمعیت محسوب می‌شوند (Garasky, 2002; 411).

کارکردگرایی

نظریه مهاجرتی کارکردگرایان به بررسی دلایل و پیامدهای مهاجرت به عنوان عنصری الزامی برای تعادل جامعه توجه می‌کند. (Rabbani et al., 2011) کارکردگرایان در خصوص دلایل مهاجرت بر این فرض تأکید می‌کند که تمام نیازهای اجتماعی در چارچوبی از نظام اجتماعی آموخته می‌شود و کنش گران در یک نظام به نیازهایی باور دارند که در آن نظام نمی‌توانند آنها را برآورده سازند؛ زیرا خصایص ساختن نظامهای اجتماعی و کنش گران هرگز در طول زمان ایستا نیستند این دیدگاه در توجیه مهاجرت‌های روستائیان عقیده دارد: از آنجا که نیازهای اجتماعی افراد در محیط

های روستایی برآورده نمی‌شود و در تعدادی از شهرها پاسخی صحیح برای آنها وجود دارد، از این رو گونه ای عدم تعادل میان جوام روستایی و شهری ایجاد می‌شود و روستاییان برای برآورد نیازهای خود دست به مهاجرت می‌زنند؛ بنابراین از دیدگاه این نظریه، مهاجرت روستا شهری، ناشی از عدم تعادل های اقتصادی و اجتماعی موجود بین مناطق مختلف است (نجفی، ۱۳۹۶: ۴۵).

بوگو^۱

بوگو، دو گروه از عوامل شامل عوامل جاذبه و عوامل دافعه را در مهاجرت‌های روستایی بحث می‌کند. به اعتقاد وی، جاذبه‌ها عمدتاً فرصت‌های شغلی بهتر، وجود مراکز تفریحی، فعالیت‌های فرهنگی، شرایط خوب محیط کار و زندگی همانند مسکن و خدمات رفاهی و فرصت‌های کسب آموزش‌های حرفه‌ای را شامل می‌شود که بیشتر در شهرها متمرکزند و پاره‌ای از دافعه‌ها نیز که در محیط روستایی وجود دارد، سبب جدایی جمعیت از آنها و جذب در شهرها می‌گردد؛ عواملی چون کاهش منابع مالی و کم توجهی به بخش کشاورزی، مکانیزه شدن کشاورزی و در نتیجه محدودیت‌های شغلی در این بخش، نبود بستر مناسب برای رشد خلاقیت‌های فردی و اجتماعی، حوادث طبیعی مستمر باعث مهاجرت از روستا به شهرها می‌شود (اذانی و بوستانی، ۱۳۹۱: ۹۵).

موبوگونج^۲

موبوگونج مفاهیم، عناصر، نگرش‌ها و روابط را از نظریه عام سیستمی به عاریت گرفته و در مورد مهاجرت از روستا به شهر بکار برده است. او چهار عنصر اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژیکی و دولتی را در زمینه مهاجرت موثر دانسته استخ او علاوه بر تأکید بر عناصر اصلی سیستم، توجه خود را به نهادهای مختلف (خرده سیستم‌ها) و روابط اجتماعی، اقتصادی و روابط دیگر (مکانیسم‌های سازگاری) که قسمتی از فرایند انتقال مهاجرین است، معطوف می‌داردخ دوتا از مهم ترین خرده سیستم‌ها، خرده سیستم‌های کنترل روستایی و شهری هستندخ این خرده سیستم‌ها بر کار سیستم نظارت می‌کنند و میزان جریان در سیستم را کم یا زیاد می‌نمایند. در مناطق روستایی، خانواده هسته‌ای یا گسترده و نیز روابط اعضای خانواده با زمین مخصوصاً وقتی که این روابط از طریق سیستم نسبی و قوانین توارث تعیین می‌شود، به عنوان یک خرده سیستم کنترل عمل می‌کند. غیر از خانواده، اجتماع روستا نیز ممکن است به عنوان خرده سیستم عمل کند. خرده سیستم کنترل شهری در مقابل هدف مهاجرین برای تشویق یا بازدارندگی آن‌ها در جذب به محیط شهری کار می‌کند. مثلاً ادارات شهری می‌توانند با در دسترس قرار دادن مسکن ارزان قیمت و شغل قابل اطمینان، انتقال مهاجرین روستایی را تسهیل یا مشکل نمایند (نجفی، ۱۳۹۶: ۲۲).

پیتیه^۳

پیتیه علت مهاجرت‌های روستایی را با توجه خاص به وضعیت اروپا، در شش عامل کلی، دسته بندی می‌کند: ۱. تحول تاریخی ۲. جاذبه شهری ۳. بی ثباتی و کمبود اشتغال و درآمد روستایی ۴. توجه به کیفیت زندگی ۵. رشد زیاد جمعیت و مسایل اشتغال و درآمد ۶. ناهماهنگی توسعه تمدن روستایی و شکل‌های معاصر تمدن شهری (علی بیگی، ۱۳۸۸: ۹۰).

1. Bogue
2. Mubogunge
3. Pitie

محرك‌های مهاجرت

محرك‌های مهاجرت در قالب سه نوع مدل یا الگو تبیین شده است: ۱. مدل دافعه و جاذبه ۲. مدل روستایی- شهری ۳. مدل هزینه‌ای.

-در مدل دافعه و جاذبه، اختلاف توسعه و سطح زندگی میان مراکز مهاجرفرست و مهاجرپذیر سبب رانش از یک منطقه و کشش به سوی منطقه‌ای دیگر می‌شود. در این مدل، فاصله جغرافیایی بسیار حائز اهمیت است؛ هر چه مسافت کمتر باشد، مهاجرت بیشتر می‌شود.

-در مدل روستایی-شهری، درآمد پایین فعالیت کشاورزی باعث گرایش افراد به فعالیت در بخش خدمات و بهره‌مندی از رفاه شهری و در نتیجه، مهاجرت از روستا به شهر می‌شود.

-در مدل هزینه‌ای، مهاجرت اساساً بر پایه محاسبه اقتصادی فرد مهاجر صورت می‌گیرد. این مدل مبتنی بر درآمد و نیاز خانوار است؛ بدی نصورت که چنانچه درآمد افراد کمتر از درآمد لازم برای تأمین نیازمندی‌ها باشد، افراد اقدام به مهاجرت می‌کنند (شیخ بیگلر و همکار، ۱۳۹۹: ۲۵).

کونل^۱

کونل و همکاران معتقدند که میزان مهاجرت از مناطق روستایی انعکاسی از فقدان توازن فرصت‌ها بین مناطق روستایی با سایر مناطق است. فرصت‌های مالی و سرمایه‌گذاری و نبود آنها در مناطق روستایی بخصوص برای جوانان که طالب فرصت‌های متعدد اجتماعی و اقتصادی‌اند؛ منجر به ایجاد انگیزه برای مهاجرت شده تا خود را به نخبگان شهری پیوند زنند. بدین ترتیب مهاجرت تابعی از عوامل زیر است:

- ازدواج

- اجتناب از سیستم

- آداب گذر

اجتناب از سیستم به این معنا که موقعیت اجتماعی مهاجر در روستا و در برابر سایر گروه‌های اجتماعی ممکن است در تصمیم‌گیری برای مهاجرت مؤثر واقع شود. در صورتی که فرد مهاجر موقعیت اجتماعی نازلی داشته باشد ممکن است با مهاجرت از موقعیت قبلی خود جدا شده و موقعیت مناسب‌تری را به دست آورد.

منظور از آداب گذر این است که: در این مفهوم مهاجرت، چرخه‌ای در زندگی تعریف می‌شود که از طریق آن مهاجران و بخصوص جوانان خود را با شرایط جدیدی روبه‌رو می‌بینند. از این منظر مهاجرت مرحله گذار برای شروع زندگی جدیدی است که در آن فرد آدابی را می‌آموزد که منجر به مهاجرت می‌شود (Connell, 1976: 228).

لو^۲ و نظریه عمل مدلل

لو بر نقش نسبی رضایت افراد از محل سکونت خود تاکید دارد و مطرح می‌کند که مهاجرت، عملی هدفمند و عقلایی است که فرد مهاجر به صورت اتوماتیک برای اصلاح یا بهبود کیفیت زندگی انجام می‌دهد. به اعتقاد وی عقلایی شدن مهاجرت، دو جنبه عام را منعکس می‌سازد:

الف) افراد یا خانوارهای مهاجر، طرح از قبل تعیین شده‌ای به صورت آگاهانه برای خود ترسیم نموده‌اند.

¹. Connell

². Lu

ب) افراد یا خانوارهای مهاجر، انتظار دارند که مهاجرت، پیامدهای مثبتی برای آنان داشته است و از دلایل آن «هدف‌های ارزشی» باشد. از این دیدگاه مهاجرت، ابزاری برای حصول به می‌توان به فشارهای موجود در سکونتگاه‌های روستایی به دلیل تطابق نداشتن نیازهای فرد به «رضایت از محل سکونت» مهاجر با امکانات موجود اشاره نمود. در این راستا مفهوم قرار می‌دهد به طوری که فرد «آستانه استرس» طور نسبی موقعیت فرد مهاجر را در یک مهاجر ابتدا قضاوتی ارزشی از وضعیت محل سکونت خود به نسبت سایر مناطق انجام داده و آنگاه به سطح خاصی از رضایت دست می‌یابد. سطح رضایت به دست آمده عامل عمده برای تصمیم به مهاجرت است. لو براساس تحقیقات به عمل آمده اسپیر^۱ معتقد است که رضایت از محل سکونت مؤلفه‌های کلیدی برای مهاجرت یا مهاجرت نکردن روستاییان است. این رضایت تابعی از ویژگی‌های خانوادگی، بعد مکانی و نیز قراردادهای اجتماعی است.

طبق دیدگاه نظریه عمل مدلل «لو»، تصمیم‌گیری برای مهاجرت از سه جزء اساسی تشکیل می‌شود:

۱. گرایش به مهاجرت تابعی از سطح انتظارات ارزشی فرد است. چنین گرایشی از این واقعیت نشأت می‌گیرد که منافع مهاجرت امکان دارد از هزینه‌های آن پیشی گیرد.

۲. هنجارها و اعتقادات فرد مهاجر از مجموعه به هم تنیده‌ای به نام شبکه‌ها و قراردادهای اجتماعی شکل می‌یابد.

۳. اقدام به مهاجرت همواره تابعی از درک موانع موجود است. از این دیدگاه اگر فرد مهاجر تجربه موفقیت‌آمیزی از مهاجرت داشته باشد، تمایل دارد مهاجرت کرده و به هدفهای ارزشی نایل شود (Lu, 1998; 14).

دافعه – جاذبه

نظریه دافعه-کشش که توسط اورت لی (۱۹۶۶) مطرح شده است، فرض می‌کند که عوامل محیطی، جمعیتی و اقتصادی وجود دارند که مهاجران را مستعد یا وادار به خروج از مکان‌ها، مناطق یا کشورهای مبدأ می‌کنند؛ در حالی که نیروهای اجتماعی جذاب، مردم را به مکان‌های مقصدشان جذب می‌کنند. لی (۱۹۶۶) عوامل ایجاد مهاجرت را به دو گروه از عوامل تقسیم می‌کند که به عنوان "عوامل دافعه و جاذبه" نامیده می‌شوند. از نظر او، عوامل دافعه و جاذبه عواملی هستند که یا افراد را به زور به سمت مهاجرت سوق می‌دهند یا عواملی که مردم را به منطقه مقصد جذب می‌کنند. بین دو دسته با عوامل مرتبط خود برجسته شده‌اند:

در حالی که لی (۱۹۶۶) توضیحاتی در مورد «عوامل دافعه-جاذبه» که افراد را مستعد مهاجرت می‌کند ارائه می‌دهد، مدل مهاجرت هریس و تودارو توضیحات خاصی در مورد عقلانیت اقتصادی پشت حرکت فردی به شهرها ارائه می‌دهد. در این راستا، هریس و تودارو معتقدند که مهاجرت از روستا به شهر بر اساس انتخاب‌های منطقی افراد از نظر تفاوت درآمد مورد انتظار بین مناطق روستایی و شهری انجام می‌شود، نه فقط تفاوت دستمزد (Harris and Toadro, 1970). این بدان معناست که مهاجران بالقوه قبل از مهاجرت، هزینه‌ها و راندمان مورد انتظار جابجایی از یک مکان به مکان دیگر را به طور منطقی می‌سنجند این بدان معناست که مهاجرت روستایی، بر اساس انتخاب منطقی مهاجران برای جابجایی از نظر تصمیم آنها برای جابجایی به مناطق شهری است، جایی که احساس می‌کنند استاندارد زندگی آنها بهبود می‌یابد. به عبارت دیگر، عواملی مانند احتمال به دست آوردن فرصت‌های شغلی مناسب و احتمال درآمد بالاتر از محل مبدأ، افراد را به مهاجرت از روستا به شهر، به ویژه نوع‌شناسی مهاجرت داخلی روستایی-شهری، ترغیب می‌کند. همان طور که هریس و تودارو (۱۹۷۰) استدلال می‌کنند، مهاجرت روستایی-شهری در کشورهای در حال توسعه علیرغم بیکاری شهری ادامه دارد. این وضعیت به دلیل نابرابری بین درآمد و دستمزد روستایی-شهری است. این

¹. Spear

امر با این واقعیت تأیید می‌شود که فعالیت‌های درآمدزا در مناطق روستایی مبتنی بر کشاورزی است که تصور می‌شود کم‌ارزش و خسته‌کننده است، در حالی که فعالیت‌های صنعتی در مناطق شهری درآمد بالاتری را به همراه دارد. از این رو، تا حد زیادی اعتقاد بر این است که تفاوت دستمزد بین دو جامعه (روستایی و شهری) که در مناطق صنعتی شهری تمایل به بالاتر بودن دارد، تنها زمانی می‌تواند حاصل شود که مهاجران یا مهاجران بالقوه در مناطق شهری باشند (Aboluwaji, 2025:21).

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس هدف جزء پژوهشات کاربردی بوده و بر اساس ماهیت و روش توصیفی-تحلیلی به صورت پیمایش اجرا شد. پژوهش حاضر از لحاظ زمانی، از نوع مقطعی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل تمام ساکنان مناطق حاشیه نشین شهر مراغه که حداقل ۴ سال از زمان مهاجرت و سکونتشان در این منطقه سپری شده باشد، بودند. مهاجران روستایی در در حاشیه شهر و در منطقه میکائیل آباد که در قسمت شرق مراغه ساخته شده است، سکونت دارند. در این پژوهش ۳۸۴ نفر از ساکنان مهاجر به عنوان حجم نمونه تعیین گردید که نمونه‌های پژوهش از طریق روش تعیین حجم نمونه «کوکران» با استفاده از روش تصادفی ساده انتخاب شد.

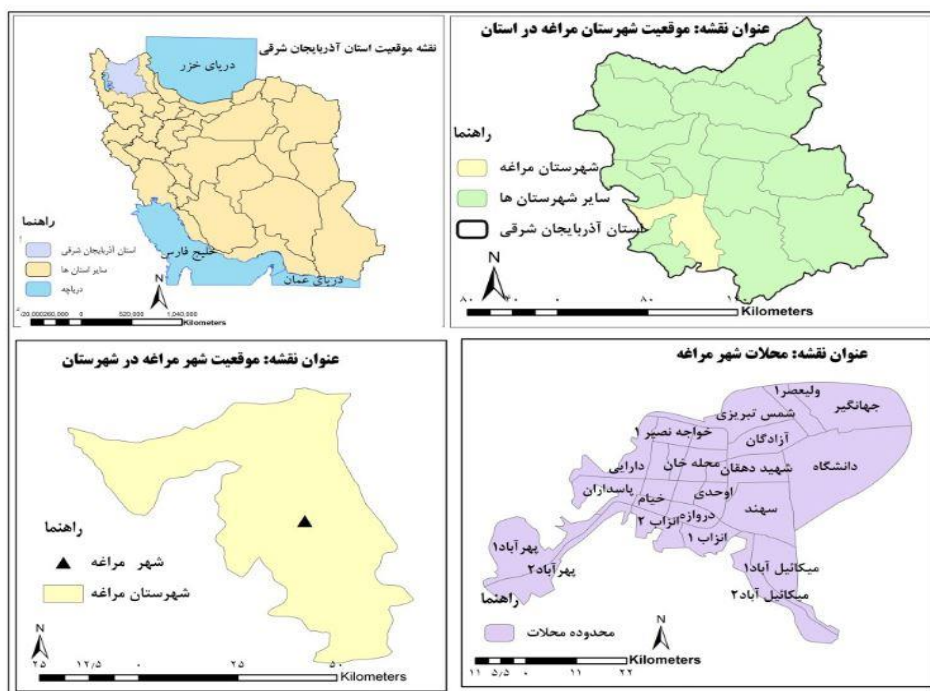
گردآوری اطلاعات به صورت پیمایش میدانی در دو مرحله انجام شد. در این مطالعه ابتدا مصاحبه با ۱۲ نفر از ساکنان مناطق حاشیه نشین شهر مراغه که از روستا مهاجرت کرده‌اند، صورت گرفت. (لازم به توضیح است که پس از مصاحبه با ۹ نفر، پاسخ‌ها تکراری شده و به حد اشباع رسیدند اما برای اطمینان بیشتر با ۳ نفر دیگر مصاحبه ادامه داده شد). سپس مقوله‌ها استخراج گردید و با دسته‌بندی در سه بخش جاذبه شهر، دافعه روستا و پیامدهای مهاجرت و تشخیص سه بعد از ابعاد توسعه (بعد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی/محیطی) پرسشنامه نهایی تنظیم گردید. برای تعیین پایایی ابزار از پیش‌آزمون و آزمون آلفای کرونباخ استفاده گردید و پایایی ابزار در هر سه بخش دافعه، جاذبه و پیامدها بالاتر از ۰/۷۸، به بدست آمد.

جدول ۱. نتایج آزمون آلفای کرونباخ

عامل	ضریب آلفا
دافعه مبداء	۰/۸۴۴
جاذبه مقصد	۰/۸۴۸
پیامدها	۰/۷۸۳

معرفی محدوده مورد مطالعه

مراغه یکی از شهرهای بزرگ آذربایجان شرقی و جزو ۱۰ شهر تاریخی ایران است. این شهر دارای ۲۶ کیلومترمربع مساحت است. در سال ۹۵ دارای ۱۷۵ هزار و ۲۵۵ نفر جمعیت بوده و دومین شهر پس از تبریز از لحاظ وسعت و جمعیت در استان است. بافت حاشیه‌ای بافت حاشیه ای عمدتاً در جنوب و جنوب شرقی شهر شکل گرفته است. ساکنان آن را مهاجران روستایی با توان مالی پایین شکل می‌دهد بافت خودرو و ارگانیک ساخت و سازهای غیر قانونی شبکه معابر نامنظم با پوشش خاکی عدم وجود سیستم دفع آبهای سطحی و فاضلاب جاری شدن فاضلاب در کوچه‌ها و کانال‌های داخل محلات و بوی نامطبوع آن از خصوصیات بافت‌های حاشیه‌ای به شمار می‌آید محلات، جانبازان، گلر، انزاب یوسف‌آباد و توسعه‌های غیرقانونی انجام گرفته در اراضی متصل به روستای میکائیل‌آباد دارای چنین بافتی هستند.

شکل ۱. موقعیت شهر مراغه در تقسیمات کشوری، استان و محلات

یافته‌های توصیفی

وضعیت تحصیلی و تعداد اعضای خانوار نمونه های پژوهش

با توجه به اطلاعات جدول ۲، بیش از ۵۷ درصد از مهاجران روستایی ساکن مراغه دارای سواد راهنمایی و ابتدایی بودند و فقط ۲۰ درصد دارای سطح تحصیلات دانشگاهی می باشند. همچنین ۳۶ درصد از پاسخگویان دارای تعداد اعضای خانوار ۴ نفره بودند و ۱۹/۴ درصد دارای خانواده ۳ نفری می باشند.

جدول ۲. آمار توصیفی وضعیت تحصیلی نمونه های پژوهش

سطح تحصیلی	(درصد فراوانی)
دانشگاهی	۲۰
دبیرستان و دیپلم	۲۲/۵
ابتدایی و راهنمایی	۵۷/۵

آمار توصیفی پاسخ های نمونه های پژوهش به گویه های علل مهاجرت

اطلاعات جدول ۳ نشان می دهد که از نظر نمونه های پژوهش در بین عوامل دافعه پایداری اقتصادی روستاها عامل «عدم وجود مرکز خدمات جهاد کشاورزی در روستا به همراه محدود فصلی بودن شغل در روستا» بیشترین میزان موافقت را دارا می باشد.

جدول ۳. آمار توصیفی علل دافعه پایداری اقتصادی مقصد از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

گویه	کاملاً موافق	تا حدی موافق	تا حدی مخالف	کاملاً مخالف
دافعه اقتصادی	۲۵	۵۰	۱۷/۵	۷/۵
کمبود تسهیلات اقتصادی از جنب دولت در روستا	۴۵	۳۲/۵	۱۷/۵	۵
شغل در روستا محدود و فصلی است	۱۷/۵	۳۵	۳۰	۱۷/۵
منفعت و درآمد تولید در روستا کم است.	۲۰	۵۰	۲۵	۵
عدم امکان استفاده از تکنولوژی و ادوات جدید کشاورزی در روستا	۱۷/۵	۳۷/۵	۲۲/۵	۲۲/۵
کمبود امکانات مناسب کشاورزی در روستا	۴۰	۴۵	۱۲/۵	۲/۵
عدم وجود مرکز خدمات جهاد کشاورزی در روستا				

اطلاعات جدول ۴ نشان می‌دهد که در بین علل دافعه پایداری اجتماعی مبداء عدم وجود امکانات رفاهی و عدم وجود امکانات تفریحی بیشترین موافقت را در بین نمونه های پژوهش داشته اند.

جدول ۴. علل دافعه پایداری اجتماعی مقصد از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

گویه	کاملاً موافق	تا حدی موافق	تا حدی مخالف	کاملاً مخالف
دافعه اجتماعی	۵۵	۳۲/۵	۱۰	۲/۵
امکانات رفاهی در روستا وجود ندارد.	۲۲/۵	۳۰	۳۰	۱۷/۵
نزاع و مشاجره در روستا جزئی از زندگی روزمره است.	۴۲/۵	۳۲/۵	۱۵	۱۰
امکان هیچ نوع پیشرفتی در روستا وجود ندارد.	۶۵	۲۰	۱۵	۰
امکانات تفریحی در روستا وجود ندارد.	۲۴/۵	۲۷/۵	۲۷/۵	۲۰/۵
زندگی در روستا یکنواخت و تکراری است.				

اطلاعات جدول ۵ نامناسب بودن راه‌های ارتباطی روستاها و پایین بودن امکان دسترسی به تسهیلات فنی و آموزشی در روستاها از نظر نمونه های پژوهش، بیشترین عامل دافعه پایداری کالبدی مبداء شناخته شده‌اند.

جدول ۵. علل دافعه پایداری کالبدی مبداء از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

کاملاً مخالف	تأخیری مخالف	تأخیری موافق	کاملاً موافق	گویه	دافعه کالبدی
۱۷/۵	۲۷/۵	۲۷/۵	۲۷/۵	امکانات بهداشتی و درمانی روستا کم است.	
۳۲/۵	۱۵	۴۲/۵	۱۰	شرایط محیطی زندگی در روستا سخت است.	
۲۲/۵	۳۵	۳۰	۱۲/۵	بخاطر کمبود آب نمی توان محصول دلخواه را در مزارع کاشت و برداشت.	
۱۵	۲۷/۵	۲۰	۳۷/۵	امکان دسترسی به تسهیلات فنی و آموزشی در روستا بسیار پایین است.	
۲۰	۲۰	۳۵	۲۵	راه های ارتباطی در روستا کم و نامناسب است.	

اطلاعات جدول ۶ نشان می‌دهد که وجود تنوع شغلی، حق انتخاب و دائمی بودن کار در شهر جاذبه‌های اصلی اقتصادی شهر برای مهاجران روستایی شهر مراغه بوده است.

جدول ۶. علل جاذبه اقتصادی مقصد از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

کاملاً مخالف	تأخیری مخالف	تأخیری موافق	کاملاً موافق	گویه	جاذبه اقتصادی
۲۲/۵	۳۵	۲۲/۵	۲۰	در شهر به قدری تنوع شغلی وجود دارد که می توانی انتخاب کنی	
۷/۵	۳۵	۳۵	۲۲/۵	در شهر به راحتی می توان کار پیدا کرد.	
۱۲/۵	۵۰	۲۵	۱۲/۵	پول در آوردن در شهر راحت است.	
۵	۱۵	۴۷/۵	۳۲/۵	کار در شهر در تمام فصل های سال وجود دارد.	

اطلاعات جدول ۷ نشان م دهد که تمام جاذبه های اجتماعی مقصد از نظر نمونه های پژوهش در سطح بالایی برای آنها اهمیت دارد و عامل « کسانی که در شهر زندگی می کنند در بین فامیل احترام بیشتری دارند»، دارای کمترین اهمیت نسبت به سایر جاذبه های اجتماعی است.

جدول ۷. علل جاذبه پایداری اجتماعی مقصد از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

کاملاً مخالف	تأخیری مخالف	تأخیری موافق	کاملاً موافق	گویه
--------------	--------------	--------------	--------------	------

۰	۵	۲۷/۵	۶۷/۵	زندگی پر سرو صدای شهر قشنگ تر از آرامش روستا است.	جاذبه اجتماعی
۰	۲/۵	۱۷/۵	۸۰	در شهر با آدم های زیادی می توان آشنا شد و ارتباط داشت.	
۲/۵	۲/۵	۲۰	۷۵	در شهر می توان برای چگونه زندگی کردن تصمیم گرفت.	
۲/۵	۱۷/۵	۴۷/۵	۳۲/۵	در شهر هر طور که دوست داشته باشی می توانی زندگی کنی.	
۵	۳۰	۴۰	۲۵	کسانی که در شهر زندگی می کنند در بین فامیل احترام بیشتری دارند.	
۷/۵	۵	۵۰	۳۷/۵	جنب و جوش در شهر امیدوار کننده است.	

طبق اطلاعات جدول ۸ در علل جاذبه های کالبدی مقصد «دسترسی به امکانات رفاهی در شهر» از نظر نمونه های پژوهش، بیشترین تاثیر را داشته است.

جدول ۸. علل جاذبه پایداری کالبدی مقصد از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

کاملاً موافق	تا حدی موافق	تا حدی موافق	کاملاً موافق	گویه	
۲/۵	۱۲/۵	۱۷/۵	۶۷/۵	دسترسی زیادی به امکانات رفاهی در شهر داریم.	جاذبه کالبدی
۰	۱۷/۵	۵۲/۵	۳۰	دسترسی زیادی به امکانات آموزشی در شهر داریم.	
۱۰	۳۰	۴۷/۵	۱۲/۵	دسترسی زیادی به امکانات بهداشتی در شهر داریم.	
۱۷/۵	۱۷/۵	۴۵	۲۰	دسترسی به امکانات درمانی فقط در شهر وجود دارد.	
۷/۵	۱۷/۵	۲۵	۵۰	در شهر به همه امکانات زندگی دسترسی وجود دارد.	
۵	۳۲/۵	۴۲/۵	۲۰	دسترسی زیادی به امکانات رفاهی در شهر داریم.	

جدول ۹. آمار توصیفی پاسخ های نمونه های پژوهش به گوینده های پیامدهای اقتصادی مهاجرت از دست دادن زمین های شان در روستا بود.

جدول ۹. پیامدهای اقتصادی مهاجرت روستا به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

کاملاً موافق	تا حدی موافق	نظری ندارم	تا حدی موافق	کاملاً موافق	گویه	
۱۰	۳۷/۵	۵	۳۲/۵	۱۵	اوضاع مالی من پس از مهاجرت به شهر بهتر شده است.	پیامدهای اقتصادی
۱۰	۳۷/۵	۵	۳۷/۵	۱۰	در آمدم در شهر بیشتر شده و راحت تر زندگی می کنیم.	

۱۵	۳۰	۲۰	۲۷/۵	۷/۵	خانواده ام در شهر زودتر سرو سامان گرفتند.
۱۵	۲۷/۵	۵	۴۲/۵	۱۰	با مهاجرت به شهر زمین‌هایم را در روستا از دست دادم.

با توجه به اطلاعات جدول ۱۰ مهمترین پیامدهای اجتماعی مهاجرت روستا به شهر از نظر نمونه‌های پژوهش، رشد بهتر فرزندان در شهر نسبت به روستا بوده است.

جدول ۱۰. پیامدهای اجتماعی مهاجرت روستا به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

کاملاً موافق	تا حدی موافق	نظری ندارم	تا حدی موافق	کاملاً موافق	گویه	
۷/۵	۱۲/۵	۱۷/۵	۵۰	۱۲/۵	زندگی در شهر باعث شده فامیل احترام بیشتری برایم بگذارند.	پیامدهای اجتماعی
۱۷/۵	۳۷/۵	۷/۵	۳۲/۵	۵	در شهر موقعیت بهتری نسبت به روستا پیدا کرده ام.	
۱۵	۲/۵	۲/۵	۴۰	۴۰	فرزندانم در شهر بهتر رشد می‌کنند.	
۱۲/۵	۴۰	۱۲/۵	۲۰	۱۵	خودم و خانواده ام در شهر شادتریم.	
۱۲/۵	۱۲/۵	۲/۵	۵۲/۵	۲۰	مشکلات زندگی در شهر کمتر شده است.	
۱۲/۵	۲۷/۵	۱۵	۳۲/۵	۱۲/۵	امنیت در شهر بیشتر است.	
۲/۵	۱۵	۱۰	۴۲/۵	۳۰	در شهر ارتباطان با فامیل و آشنایان کمتر شده است و فرصت دیدار کمی داریم	

طبق اطلاعات جدول ۱۱ مهمترین پیامد کالبدی مهاجرت از روستا به شهر از نظر نمونه‌های پژوهش، امکان استفاده بیشتر از امکانات بهداشتی و درمانی در شهر بوده است.

جدول ۱۱. پیامدهای کالبدی مهاجرت روستا به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

کاملاً موافق	تا حدی موافق	نظری ندارم	تا حدی موافق	کاملاً موافق	گویه	
۰	۷/۵	۰	۲۰	۷۲/۵	در شهر از امکانات بهداشتی و درمانی بیشتر استفاده می‌کنیم.	پیامدهای کالبدی
۱۰	۲۵	۱۰	۴۵	۱۰	از محدودیت‌های زندگی روستایی خلاص شده ایم.	

آمار استنباطی

عوامل مهاجرت (توسعه پایدار اجتماعی، اقتصادی و کالبدی) روستائیان به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

دافعه مبداء

برای آزمون تاثیر عوامل مهاجرت (توسعه پایدار اجتماعی، اقتصادی و کالبدی) روستائیان به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه از آزمون تی یکطرفه استفاده شد. نتایج جدول ۱۲ نشان می دهد که تاثیر علل دافعه مبداء در هر سه بعد پایداری اقتصادی، اجتماعی و کالبدی، معنادار بوده است و در هر سه شاخص توسعه پایدار میانگین بالاتر از معیار میانگین را به دست آوردند. همانگونه که ملاحظه می شود، پایداری اقتصادی ۳/۸۷ بالاترین میانگین و پایداری کالبدی با ۳/۲۲ پایین ترین میانگین را در علل دافعه مقصد مهاجرت به دست آوردند.

جدول ۱۲. نتایج آزمون تی تک نمونه ای

معیار میانگین = ۳				
عامل	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	سطح معناداری
پایداری اقتصادی	۳/۸۷	۰/۹۸۵۴۷	۲۴/۸۶۹	۰/۰۰۱
پایداری اجتماعی	۳/۶۳	۱/۰۰۶۳۱	۲۲/۸۶۱	۰/۰۰۱
پایداری کالبدی	۳/۲۲	۱/۳۱۰۴۶	۱۵/۵۶۵	۰/۰۰۱

جاذبه مقصد

اطلاعات جدول ۱۳ نیز سطح معناداری ۰/۰۰۱ را در عوامل جاذبه مقصد مهاجرت نشان می دهد. همانطور که ملاحظه می شود میانگین عوامل پایداری اقتصادی و اجتماعی بالاتر از معیار میانگین و پایداری کالبدی پایین تر از معیار میانگین به دست آمده و پایداری اجتماعی بالاترین میانگین را در جاذبه های مقصد به دست آورده و پایداری کالبدی پایین ترین میانگین را دارا است.

جدول ۱۳. نتایج آزمون تی تک نمونه ای

معیار میانگین = ۳				
عامل	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	سطح معناداری
پایداری اقتصادی	۳/۳۵	۱/۱۷۲۳۳	۱۸/۰۷۳	۰/۰۰۱
پایداری اجتماعی	۴/۳۱	۰/۶۶۶۸۷	۴۰/۹	۰/۰۰۱
پایداری کالبدی	۲/۵۲	۰/۸۹۸۳۶	۱۷/۷۷	۰/۰۰۱

پیامدهای مهاجرت روستائیان به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه

جدول ۱۴، نتایج آزمون تی تک نمونه ای پیامدهای مهاجرت روستائیان به شهر از نظر مهاجران روستایی شهر مراغه را نشان می دهد. همانطور که ملاحظه می شود، سطح معناداری ۰/۰۰۱ به دست آمده است و میانگین های به دست آمده به طور معناداری پایین تر از معیار میانگین هستند.

جدول ۱۴. نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای

معیار میانگین = ۳				
عامل	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	سطح معناداری
پیامد اقتصادی	۲/۷	۱/۰۳۰۳۱	۱۶/۵۷۴	۰/۰۰۱
پیامد کالبدی	۲/۱۱	۰/۷۲۹۳۱	۱۸/۳۲	۰/۰۰۱
پیامد اجتماعی	۲/۸۲	۰/۸۲۰۸۰	۲۱/۷۶۸	۰/۰۰۱

اولویت بندی علل مهاجرت روستا به شهری در شهر مراغه از نظر مهاجران روستایی

برای اولویت بندی علل مهاجرت روستا به شهری در شهر مراغه از نظر مهاجران روستایی از آزمون فریدمن استفاده گردید.

دافعه پایداری اقتصادی

جدول ۱۵ سطح معناداری ۰/۰۰۱ را نشان می‌دهد. به این معنا که عوامل دافعه پایداری اقتصادی از نظر نمونه‌های پژوهش دارای اولویت‌های متفاوت هستند و همه یکسان نیستند.

جدول ۱۵. آزمون فریدمن برای دافعه پایداری اقتصادی

آماره خی دو	۳۲/۱۱۳
سطح معناداری	۰/۰۰۱
تعداد	۴۰

جدول ۱۶ تفاوت میانگین عوامل دافعه پایداری اقتصادی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر خود مهاجران روستایی، به ترتیب اولویت نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود، محدود و فصلی بودن شغل در روستا دارای بالاترین رتبه و کمبود امکانات مناسب کشاورزی در روستا دارای پایین‌ترین رتبه از نظر تاثیر می‌باشد.

جدول ۱۶. تفاوت میانگین عوامل دافعه پایداری اقتصادی

شغل در روستا محدود و فصلی است.	۴/۳۱
عدم وجود مرکز خدمات جهاد کشاورزی در روستا	۴/۱۹
کمبود تسهیلات اقتصادی از جنب دولت در روستا	۳/۴
عدم امکان استفاده از تکنولوژی و ادوات جدید کشاورزی در روستا	۳/۴
منفعت و درآمد تولید در روستا کم است	۲/۹۳
کمبود امکانات مناسب کشاورزی در روستا	۲/۷۸

دافعه پایداری اجتماعی

اطلاعات جدول ۱۷ سطح معناداری ۰/۰۹ را نشان می دهد. به این معنا که تفاوت معناداری در میانگین عوامل دافعه پایداری اجتماعی از نظر نمونه های پژوهش وجود ندارد. نتایج جدول ۱۸ نیز تأیید می کند که تفاوت چندانی در میانگین عوامل مطرح شده وجود ندارد.

جدول ۱۷. آزمون فریدمن برای دافعه پایداری اجتماعی

آماره خی دو	۷/۸۶۹
سطح معناداری	۰/۰۹۶
تعداد	۴۰

جدول ۱۸. تفاوت میانگین عوامل دافعه پایداری اجتماعی

امکانات تفریحی در روستا وجود ندارد	۳/۳۹
زندگی در روستا یکنواخت و تکراری است	۳/۱۵
امکانات رفاهی در روستا وجود ندارد	۳/۰۵
امکان هیچ نوع پیشرفتی در روستا وجود ندارد.	۲/۷۸
نزاع و مشاجره در روستا جزئی از زندگی روزمره است	۲/۶۴

دافعه پایداری کالبدی

نتایج جدول ۱۹ سطح معناداری ۰/۰۰۱ را نشان می دهد. به این معنا که بین میانگین های عوامل دافعه پایداری کالبدی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر نمونه های پژوهش تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۱۹. آزمون فریدمن دافعه پایداری کالبدی

آماره خی دو	۳۹/۲۶
سطح معناداری	۰/۰۰۱
تعداد	۴۰

جدول ۲۰ تفاوت میانگین عوامل دافعه پایداری کالبدی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر خود مهاجران روستایی، را به ترتیب اولویت نشان می دهد.

جدول ۲۰. تفاوت میانگین عوامل دافعه پایداری کالبدی

امکان دسترسی به تسهیلات فنی و آموزشی در روستا بسیار پایین است.	۳/۶۶
امکانات بهداشتی و درمانی روستا کم است.	۳/۵۸
بخاطر کمبود آب نمی توان محصول دلخواه را در مزارع کاشت و برداشت.	۳/۱
شرایط محیطی زندگی در روستا سخت است.	۲/۳۵
راه های ارتباطی در روستا کم و نامناسب است	۲/۳۱

–جاذبه پایداری اقتصادی

نتایج جدول ۲۱ سطح معناداری ۰/۰۰۱ را نشان می‌دهد. به این معنا که بین میانگین‌های عوامل جاذبه پایداری اقتصادی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر نمونه‌های پژوهش تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۲۱. آزمون فریدمن جاذبه اقتصادی

آماره خی دو	۲۷/۸۱
سطح معناداری	۰/۰۰۱
تعداد	۴۰

جدول ۲۲ تفاوت میانگین عوامل جاذبه پایداری اقتصادی مقصد برای مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر خود مهاجران روستایی، را به ترتیب اولویت نشان می‌دهد. همانگونه که ملاحظه می‌شود، وجود کار در شهر در تمام فصل‌های سال دارای بالاترین اولویت است و راحت پول در آوردن در شهر دارای پایین‌ترین اولویت از نظر نمونه‌های پژوهش می‌باشد.

جدول ۲۲. تفاوت میانگین عوامل جاذبه اقتصادی

کار در شهر در تمام فصل‌های سال وجود دارد.	۳/۱۳
در شهر به راحتی می‌توان کار پیدا کرد.	۲/۶۵
در شهر به قدری تنوع شغلی وجود دارد که می‌توانی انتخاب کنی	۲/۱۶
پول در آوردن در شهر راحت است.	۲/۰۶

–جاذبه پایداری اجتماعی

نتایج جدول ۲۳ سطح معناداری ۰/۰۰۱ را نشان می‌دهد. به این معنا که بین میانگین‌های عوامل جاذبه پایداری اجتماعی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر نمونه‌های پژوهش تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۲۳. آزمون فریدمن جاذبه پایداری اجتماعی

آماره خی دو	۸۶/۲۳۹
سطح معناداری	۰/۰۰۱
تعداد	۴۰

جدول ۲۴ تفاوت میانگین عوامل جاذبه پایداری اجتماعی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر خود مهاجران روستایی، را به ترتیب اولویت نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌شود، امکان برقراری ارتباطات اجتماعی با افراد بیشتر، در اولویت اول و زیبایی‌های شهری در کمترین درجه تاثیر قرار دارند.

جدول ۲۴. تفاوت میانگین عوامل جاذبه پایداری اجتماعی

۴/۸۹	در شهر با آدم های زیادی می توان آشنا شد و ارتباط داشت.
۴/۱۹	جنب و جوش در شهر امیدوار کننده است.
۳/۹۳	در شهر می توان برای چگونه زندگی کردن تصمیم گرفت.
۳/۴۳	در شهر هر طور که دوست داشته باشی می توانی زندگی کنی.
۲/۵۶	کسانی که در شهر زندگی می کنند در بین فامیل احترام بیشتری دارند.
۲/۰۱	زندگی پر سرو صدای شهر قشنگ تر از آرامش روستا است.

جاذبه پایداری کالبدی

نتایج جدول ۲۵ سطح معناداری ۰/۰۰۱ را نشان می دهد. به این معنا که بین میانگین های عوامل جاذبه پایداری کالبدی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر نمونه های پژوهش تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۲۵. آزمون فریدمن جاذبه پایداری کالبدی

آماره خی دو	۲۷/۸۱
سطح معناداری	۰/۰۰۱
تعداد	۴۰

جدول ۲۶ تفاوت میانگین عوامل جاذبه پایداری کالبدی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر خود مهاجران روستایی، را به ترتیب اولویت نشان می دهد. همانگونه که ملاحظه می شود، دسترسی بالا به امکانات آموزشی دارای بالاترین میزان تاثیر و دسترسی به تمام امکانات زندگی دارای کمترین میزان تاثیر از نظر نمونه های پژوهش می باشد.

جدول ۲۶. تفاوت میانگین عوامل جاذبه پایداری کالبدی

دسترسی زیادی به امکانات آموزشی در شهر داریم	۴/۳۸
دسترسی زیادی به امکانات بهداشتی در شهر داریم	۴/۱۴
دسترسی زیادی به امکانات رفاهی در شهر داریم	۳/۹۹
دسترسی امکانات تفریحی و گذران اوقات فراغت در شهر زیاد است	۳/۰۹
دسترسی به امکانات درمانی فقط در شهر وجود دارد	۲/۸۶
در شهر به همه امکانات زندگی دسترسی وجود دارد	۲/۵۵

اولویت بندی پیامدهای مهاجرت روستا به شهری در شهر مراغه از نظر مهاجران روستایی**پیامدهای اقتصادی مهاجرت**

نتایج جدول ۲۷ سطح معناداری ۰/۰۰۳ را نشان می دهد. به این معنا که بین میانگین های عوامل پیامد اقتصادی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر نمونه های پژوهش تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۲۷. آزمون فریدمن برای پیامد اقتصادی

آماره خی دو	۱۳/۷۴۵
سطح معناداری	۰/۰۰۳
تعداد	۴۰

جدول ۲۸ تفاوت میانگین پیامدهای اقتصادی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر خود مهاجران روستایی، را به ترتیب اولویت نشان می دهد. مهم ترین پیامد اقتصادی، سریعتر سر و سامان گرفتن خانواده است و از دست دادن زمین ها در مبدا کم اهمیت ترین پیامد از نظر نمونه های پژوهش می باشد.

جدول ۲۸. تفاوت میانگین پیامد اقتصادی

خانواده ام در شهر زودتر سر و سامان گرفتند	۲/۷
اوضاع مالی من پس از مهاجرت به شهر بهتر شده است	۲/۶۸
در آمدم در شهر بیشتر شده و راحت تر زندگی می کنیم	۲/۶۸
با مهاجرت به شهر زمین هایم را در روستا از دست دادم	۱/۹۵

پیامدهای اجتماعی مهاجرت

نتایج جدول ۲۹. سطح معناداری ۰/۰۰۱ را نشان می دهد. به این معنا که بین میانگین های عوامل پیامدهای اجتماعی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر نمونه های پژوهش تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۲۹. آزمون فریدمن برای پیامد اجتماعی

آماره خی دو	۶۵/۰۹۴
سطح معناداری	۰/۰۰۱
تعداد	۴۰

جدول ۳۰. تفاوت میانگین پیامدهای اجتماعی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر خود مهاجران روستایی، را به ترتیب اولویت نشان می دهد. کمتر شدن مشکلات زندگی نمونه های پژوهش، مهمترین پیامد و رشد بهتر فرزندان دارای کمترین اهمیت از نظر پیامدهای اجتماعی برای نمونه های پژوهش است.

جدول ۳۰. تفاوت میانگین پیامد اجتماعی

مشکلات زندگی در شهر کمتر شده است	۵/۲
زندگی در شهر باعث شده فامیل احترام بیشتری برایم بگذارند	۵/۰۹
امنیت در شهر بیشتر است	۴/۲۵
خودم و خانواده ام در شهر شادتریم	۴/۱۱
در شهر موقعیت بهتری نسبت به روستا پیدا کرده ام	۳/۸۵
در شهر ارتباطان با فامیل و آشنایان کمتر شده است و فرصت دیدار کمی داریم	۳
فرزندانم در شهر بهتر رشد می کنند	۲/۵

پیامدهای کالبدی مهاجرت

نتایج جدول ۳۱ سطح معناداری ۰/۰۰۱ را نشان می دهد. به این معنا که بین میانگین های عوامل پیامدهای کالبدی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر نمونه های پژوهش تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۳۱. آزمون فریدمن پیامدهای کالبدی

آماره خی دو	۲۲/۵۳۳
سطح معناداری	۰/۰۰۱
تعداد	۴۰

جدول ۳۲ تفاوت میانگین پیامدهای کالبدی مهاجرت روستائیان به شهرها از نظر خود مهاجران روستایی، را به ترتیب اولویت نشان می دهد. خلاص شدن از محدودیت های زندگی روستایی مهمترین پیامد کالبدی و برخورداری بیشتر از امکانات بهداشتی و درمانی دومین پیامد کالبدی از نظر نمونه های پژوهش است.

جدول ۳۲. تفاوت میانگین پیامد کالبدی

از محدودیت های زندگی روستایی خلاص شده ایم	۱/۸۳
در شهر از امکانات بهداشتی و درمانی بیشتر برخورداریم	۱/۱۸

بحث و نتیجه گیری

حاشیه نشینی، معضلا اساسی شهرهای جهان سوم است و بیش از سی درصد از جمعیت کلانشهرها را حاشیه نشینان تشکیل داده اند. حاشیه نشینی در معانی عام شامل تمام کسانی است که در محدوده قانونی شهر ساکن هستند ولی جذب نظام اقتصاد رسمی شهری نشده اند. اگرچه مهاجرت به خودی خود پدیده ای منفی به حساب نمی آید و حتی گاهی به عنوان راه حلی برای برون رفت از بن بست های محرومیتی در زمینه های گوناگون مطرح می شود، اما یادآور این نکته است که عدم دقت در برنامه ریزی ها و همچنین عدم تعادل در تخصیص امکانات در شهر و روستا، باعث شده است که امروزه حاشیه نشینی شهرها به عنوان یکی از پیامدهای مهاجرت بی رویه و غیر مدون مطرح گردد. نتایج این پژوهش مطابق با نتیجه پژوهشات ابولواجی (۲۰۲۵)، لی (۱۹۶۶) و پارادو (۲۰۲۵) می باشد.

در بحث مهاجرت، هم عوامل دافعه محیط روستا تاثیر دارد و هم جاذبه های شهری. در بین عوامل دافعه پایداری اقتصادی روستاها عامل «عدم وجود مرکز خدمات جهاد کشاورزی در روستا به همراه محدود فصلی بودن شغل در روستا» بیشترین میزان موافقت را دارا می باشد. در بین علل دافعه پایداری اجتماعی مبداء عدم وجود امکانات رفاهی و عدم وجود امکانات تفریحی بیشترین موافقت را در بین نمونه های پژوهش داشته اند. نامناسب بودن راه های ارتباطی روستاها و پایین بودن امکان دسترسی به تسهیلات فنی و آموزشی در روستاها از نظر نمونه های پژوهش، بیشترین عامل دافعه پایداری کالبدی مبداء شناخته شده اند. وجود تنوع شغلی، حق انتخاب و دائمی بودن کار در شهر جاذبه های اصلی اقتصادی شهر برای مهاجران روستایی شهر مراغه بوده است. تمام جاذبه های اجتماعی مقصد از نظر نمونه های پژوهش در سطح بالایی برای آنها اهمیت دارد و عامل «کسانی که در شهر زندگی می کنند در بین فامیل احترام بیشتری دارند»، دارای کمترین اهمیت نسبت به سایر جاذبه های اجتماعی است. در علل جاذبه های کالبدی مقصد «دسترسی به امکانات رفاهی در شهر» از نظر نمونه های پژوهش، بیشترین تاثیر را داشته است. مهمترین پیامد اقتصادی مهاجرت از دست دادن زمین های شان در روستا بود. مهمترین پیامدهای اجتماعی مهاجرت روستا به شهر از

نظر نمونه های پژوهش، رشد بهتر فرزندان در شهر نسبت به روستا بوده است. مهمترین پیامد کالبدی مهاجرت از روستا به شهر از نظر نمونه های پژوهش، امکان استفاده بیشتر از امکانات بهداشتی و درمانی در شهر بوده است.

پیشنهادها

- حمایت دولت از طرح‌های اقتصادی کشاورزی محور و صنایع تبدیلی در مناطق روستایی
 - بازنگری و ارائه تیپ پلان معماری مساکن نواحی حاشیه‌نشین با مساحت متوسط صد مترمربع
 - زمینه سازی و تشویق بخش خصوصی و عمومی در عرضه مساکن ارزان قیمت در مناطق حاشیه نشین
 - ادامه طرح توسعه دفاتر تسهیل‌گری و تواتمندی‌سازی اجتماع محور مناطق حاشیه‌نشین
 - اجرای پیشنهادات طرح‌های توسعه شهری برای مناطق حاشیه‌نشین از جمله پیشنهادات طرح جامع و تفصیلی شهری

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان

مشارکت نویسندگان در مقاله به شکل توضیح داده شده از سوی مجله، مورد تأیید نویسندگان این مقاله است.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

مقاله حاضر فاقد حمایت مالی است.

سیاسگزاری

از کلیه کسانی که در مراحل مختلف نوشتن این مقاله با نظرات خود ما را یاری دادند، سپاسگزاری می‌کنیم.

References:

- Azar, Ali: Mohammadi Birang, Mahdieh (2018), Investigation and analysis of women's security in public spaces with emphasis on urban parks: A case study of Tabriz city, Bi-Quarterly Scientific and Research Journal of Urban Ecology Research, pp. 1-16, Volume 10, Issue 20, doi;10.30473/grup.2020.7076. (in Persian).
- Akbari, Younes, Boochani, Mohammad Hossein, and Mahmoudiani, Serajuddin (2010), A survey of social issues related to migration from the perspective of migrants in the Persian Gulf neighborhood north of Tehran. Bi-Quarterly Journal of Population Studies, Volume 6, Issue 1, 129-157.[In Persian].
- Ali Beigi, Javad (2016), A study of economic, social and cultural factors on rural-urban migration in Ilam province during the period 2006-2015 (Rural migrants in Ilam city). Population Quarterly, Year 23, No. 95 and 96 :85-106.[In Persian].
- Ayinmoro, Aboluwaji. (2025). Socioeconomic Factors Influencing Rural Migration and Migrant Employment Patterns in Kababano Local Government Area of Kogi State, Nigeria, Ayinmoro, Aboluwaji , Volume 10 No. 1, 17-33.

- Azani, Mehri, and Boustani, Saeed. (2013). An analysis of urban factors in rural migration - a case study (Momsani County). *Geographical Space*, 13(41), 93-111. SID. <https://sid.ir/paper/91652/fa> .[In Persian].
- Babi, Moses Lomoro., Guogpig, Xion ., Celestino., John Leju(2017), Causes and consequences of rural-urban migration: The case of Juba Metropolitan, Republic of South South, IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 81 (2017) 012130 doi:10.1088/1755-1315/81/1/012130.
- Barzegar, Sadegh, Diosalar, Asadollah, Fani, Zohreh, and Safaralizadeh, Esmail. (2018). Analysis of physical sustainability indicators in small cities: a case study: small cities in Mazandaran Province. *Geographical Space*, 18(61), 161-180.[In Persian].
- Bud'1-Ors, Tom'as (2024). Rural-Urban Migration and Structural Change: A Reinterpretation. Job Market Paper.
- Connell John et al., "Migration From Rural Areas, The Evidence From Village Studies", Delhi, Oxford University Press, 1976, p. 228. www.amazon.com/Migration-Rural-Areas-al-Connell/dp/0195607899.
- Fani, Zohreh, Khalilollahi, Hossein Ali, Sajjadi, Zhila, and Falsuleman, Mahmoud. (2018). Analysis of Rural-Urban Migration and Its Consequences on Urban Instability, Case Study Case: Birjand City. *Urban Ecology Research*, 9(1 (17th issue)), 13-24.[In Persian].
- Garasky, S. (2002). Where are they going? A comparison of urban and rural youths' locational choices after leaving the parental home. *Social Science Research*, 31(3), 409-431.
- Ghadiri, Mahmoud, Mamasani, Sogol (2016), Physical Analysis of Sustainable Development Indicators of Bushehr City Areas, *Geographical Space*, Volume 16, Issue 54: 96-69. [In Persian]
- Harris, J. R. & Todaro, M. P. (1970). Migration, Unemployment and Development: A Two-Sector Analysis. *American Economic Review*, 60(1), 126-142, JSTOR 1807860.
- Hosseini Shah Parian, Nabiullah, Bandari, Mustafa and Sadrnia, Bahman. (2024). Modeling the effects of Barakat Foundation microcredit on the socio-economic development of rural areas in Khuzestan Province. *Quarterly Journal of Sustainable Urban and Regional Development Studies*, 5(2), .[In Persian], 108-122, 20.1001.1.27830764.1403.5.2.7.1.
- Julai, Samira, Zinati Fakhrabad, Hossein and Malek Jafarian, Zahra. (2022). Explaining the structure of the plan and challenges of rural entrepreneurship development (case study: Zafarabad village, Noorabad district, Lorestan province). *Quarterly Journal of Sustainable Urban and Regional Development Studies*, 3(2), 54-67.[In Persian], https://www.srds.ir/article_155563.html.
- Karimi, Farideh, Abdollahzadeh Fard, Alireza, and Shakour, Ali. (2018). The Role of Urban Development Strategy (CDS) in Sustainable Urban Development, Case Study: District 3 of Shiraz Municipality. *Quarterly Journal of Urban Ecology Research* 9(17): 91-104.[In Persian].
- Karimian, Hossein Abad and Karami, Ayatollah (2018). Economic and Social Factors on Rural-Urban Migration, Case Study: Central Part of Boyer Ahmad County. Master's Thesis in Rural Development, Yasouj University.[In Persian].
- Kiai, Maryam, and Darvishi, Yousef. (2019). Analysis of Economic and Social Sustainability of Peri-Urban Rural Areas, Case Study: Gomishan County. *Spatial*

- Economics and Rural Development, 8(3 (29th Consecutive Issue), 227-250.[In Persian]
- Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration. *Demography*. 3(1), 47-57. <http://www.jstor.org/stable/2060063>. Accessed: 24/06/2014 06:45.
- Lu, M., 1998 “Analyzing Migration Decisionmaking : Relationships Between.
- Mahmoudi, Vahid, Majed, Vahid (2012), Sustainable Urban Development Planning with Core Planning (A Proposal for Sustainable Urban Development Planning in Tehran), *Strategy*, Volume 21, Issue 64: 72-43.[In Persian]
- Mckenzie, Stephen (2004), *Social Sustainable: Towards some definitions*, Hawke Research Institute, University of South Australia: <http://www.hawkecentre.unisa.edu.au/institute>.
- Meshkini, Abolfazl, Moezin, Sohrab (2014), Analysis of desirable urban governance in the sustainability of cities. (Case study: Ajabshir city), *Planning Environment*, No. 29: 131-99.[In Persian].
- Mthiyane, D.B., Wissink, H. & Chiwawa, N., (2022), ‘The impact of rural–urban migration in South Africa: A case of KwaDukuza municipality’, *Journal of Local Government Research and Innovation* 3: 56. <https://doi.org/10.4102/jolgri.v3i0.56>.
- Mumtaz, Gholamhossein. (2015). Studying the sociological concept of development. International Conference on Humanities, Psychology and Social Sciences. SID. <https://sid.ir/paper/836407/fa>. [In Persian].
- Najafi, Maryam (2018), Studying the causes and motivations of rural-urban migration to the city-Bojanord and analyzing their residential mobility in the stages after migration. Master's thesis in Geography and Urban Planning, Urban Planning Department, Sabzevari University.[In Persian].
- Naqvi Mohammadreza, Pourtaheri Mehdi. (2012) Physical development of rural settlements with sustainable development of housing and the rural environment; 31 (137): 70-53 .[In Persian].
- Norouzi, Asghar and Mehdian, Fatemeh (2022), Analysis of the causes and consequences of reverse migration to rural areas.Buin and Miandasht County. *Spatial Planning*, No. 47: 1-22. [In Persian].
- Pardo, Italo.(2025) *Citizenship as Reward: City-Making and the Politics of Migration in a Chinese “New Area”*, Publisher:Palgrave Macmillan Cham, Switzerland.
- Rasouli, Ehsan, Bafandeh Imandoust, Lashkari, Mohammad (2011), The effect of sustainable development indicators on poverty alleviation policy, Master's thesis, Payam Noor University of Mashhad.[In Persian].
- Sajjadi, Jila, Shams al-Dini, Ali and Adam, Khezr (2012), Investigation of the causes of rural migration and its consequences in Bukan County (Case study: Il-Gavark Village). *New Perspectives in Human Geography*, Year 4, Issue 4 (16th Consecutive): 135-152.[In Persian].
- Sheikh Bigloo, Rana and Soltani, Zahra (2019), Rural-urban migrants' satisfaction with life in metropolises (Case study: Isfahan city). *Social Research Quarterly*, Year 20, No. 77: 263-300. .[In Persian]
- Soltanipour, Farzaneh and Damari, Behzad (2016), The Status of Sustainable Development in Iran, *Health Research Center*, Volume 14, Issue 4, 14-1 .[In Persian].
- Taghvaei, Masoud, Safarabadi, Azam (2013), Sustainable urban development and some factors based on it (Case study: Kermanshah city), *Urban Sociological Studies*, Volume 3, Issue 6: 22-1 .[In Persian].

- Taherkhani, Mehdi (2002), Identifying Factors Effective in Rural-Urban Migration. Lecturer, Issue 2: 41-59..[In Persian].
- Tahmasebi, Marzieh, and Haghighat Bin, Mehdi. (2001). The Role of Cultural Landscape Re-creation in Sustainable Development. International Conference on Sustainable Development and Urban Development. SID. <https://sid.ir/paper/901786/fa>. [In Persian].
- Vaezzadeh, Sajideh, Naqdi, Asadollah, and Ise, Ali. (2015). Components of social sustainability in Iranian development programs. Iranian Social Development Studies, 7(2 (Issue 26)), 45-59. [In Persian].
- Zahedi, Shams Al-Sadat, and Najafi, Gholam Ali. (2006). Developing a sustainable concept. Humanities Teacher, 10(4), (serial 49), Special Issue on Management, 43-76. [In Persian].
- Zergaw, S. ., & Asale, A. . (2019). Causes and Consequences of Rural Urban Migration: The Case of Sodo Town, Wolaita Zone. International Journal of Publication and Social Studies, 4(2), 56–66. <https://doi.org/10.18488/journal.135.2019.42.56.66>.
- Zewdie, Simachew Amare .(2023), Factor and consequence of Rural-Urban Women Migration: Evidence from Injibara Town, Ethiopia, Iwati: : A Journal of Contemporary Research 2023, 20 (2): 66-79.

COPYRIGHTS

© The Author(s). This is an open access article under the CC

BY-NC license:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Publisher: Private.